

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ
LOKIKIRJA 2018

John Nurmisen Säätiö
– Itämeren suojelua ja kulttuuritekoja

Vuonna 1992 perustetun John Nurmisen Säätiön tavoite on pelastaa Itämeri ja sen perintö tuleville sukupolville. Säätiö on kulttuuriteoistaan palkittu tiedon välittäjä ja merellisen sisällön tuottaja.

Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeissa parannetaan Itämeren tilaa konkreettisilla, mereen kohdistuvaa kuormitusta ja ympäristöriskejä vähentävillä toimilla. Työtä ohjaavat mitattavat tulokset ja vaikuttavuus.

www.johnnurmisenstaatio.fi

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

Toimitus: John Nurmisen Säätiö
Graafinen suunnittelu ja taitto: Tommi Jokivaara
Paino: Pekon Offset Oy, Helsinki 2019
Kuvat: John Nurmisen Säätiö.

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN VUOSIKERTOMUS 2018 JA TOIMINNAN KUVAUS

Sisällysluettelo

Tiesitkö tämän meistä? Säätiön avainluvut ja katsaus tulevaan kauteen	2
Meren lumoissa – asiamies Annamari Arrakoski-Engardt	4
Kamera kädessä pinnan alla: hallituksen puheenjohtaja Juha Nurminen	6
Vuoden 2018 tapahtumia ja saavutuksia	8
Julkaisuja meren ystäville	10
Mikä merihirviö olet? Merihirviö-testi	16
Julkaisuja vuonna 2019	18
Löydä meren tarinat Lokista	20
Vinkkejä Itämeren suojelijalle	22
Itämeren tila – Itämeri on herkkä ympäristön muutoksille	24
Käynnissä olevat Puhdas Itämeri -hankkeet	26
BEST-hankkeessa tehostetaan teollisten jätevesien käsittelyä	30
SEABASED-hanke etsii ratkaisuja meren sisäisen fosforikuorman pienentämiseen	32
Lähikalahanke – Meren aalloista lautaselle	34
Kipsillä kohti kirkkaampia vesiä	36
Varainhankinta toiminnan mahdollistajana	38
Säätiön toiminnan rahoitus ja hallinto	42
Toiminnan riskit ja epävarmuustekijät	46
Tilinpäätös 2018	48
John Nurmisen Säätiön organisaatio	62
Yhteystiedot	64

Pelastamme Itämeren ja sen perinnön tuleville sukupolville

TAVOITTEENAMME on pelastaa Itämeri ja sen perintö tuleville sukupolville. Toteutamme tuloksellisia ja konkreettisia Itämeren suojelutoimia sekä varmistamme, että meren tarinat välittyvät eteenpäin jälkipolville. Meitä säätiöläisiä yhdistää rakkaus mereen, sekä vahva usko siihen, että mikään ei ole mahdotonta. Työtämme ohjaavat mitattavat tulokset ja vaikuttavuus. Olemme riippumaton: työtämme ohjaa vain ja ainoastaan Itämeren etu.

Olemme käynnistäneet yli 30 Puhdas Itämeri -hanketta, joista 21 on saatu valmiiksi. Hankkeissa vähennetään meren ravinnekuormitusta ja ympäristöriskejä. Pelkästään Pietarin jätevesien puhdistuksella ja Laukaanjoen lannoitetehtaan päästöjä vähentämällä Suomenlahden vuotuista rehevöittävää fosforikuormaa on yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa onnistuttu pienentämään jopa 75 prosenttia. Säätiömme on myös palkittu tiedon välittäjä ja merellisen kulttuurisisällön tuottaja. Olemme julkaisseet noin 40 meren tarinoista kertovaa kirjaa, järjestäneet lukuisia näyttelyitä ja tapahtumia sekä luoneet yhdessä merimuseoiden kanssa merellisen kulttuurin aarreaitan, Loki-verkkopalvelun.

Haluamme kertoa meren tarinaa: meren, joka toimii meille suomalaisille siltana maailmaan. Meren tarinan ja sen historian tunnetuksi tekeminen on tärkeää, sillä samalla opimme ymmärtämään, miksi ainutlaatuista Itämertamme pitää myös suojella. Toimintamme monimuotoisuus tekee meistä ainutlaatuisen: työskentelemme Itämeren hyväksi yli sukupolvien.

TULOKSELLISTA TOIMINTAA

- 21/31 Puhdas Itämeri -hanketta valmiina
- 1000 t. /vuosi vähennys fosforikuormaan Pietarissa
- 75 % vähennys Suomenlahden fosforikuormassa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- Innovaatiopalkinto Nutribute joukkorahoituslustralle
- ELO-säätiön ruokakulttuuripalkinto Lähikalahankkeelle
- 650 000 kg hoitokalastettua Itämeren särkeä
- 1000 ha kipsikäsiteltyjä peltoja
- 40 julkaistua kirjaa
- 4 Tieto-Finlandia -ehdokkuutta
- yli 1000 meritarinaa Loki-palvelussa
- Navigointipalvelu öljykatastrofien ennaltaehkäisyyn

VUODEN 2018 TILINPÄÄTÖKSEN AVAINLUVUT

- Merikulttuuritoiminnan tuotot 359 183 €
Merikulttuuritoiminnan kulut 404 657 €
Merikulttuurin toiminnan kulujaama -45 474 €
- Puhdas Itämeri -hankkeiden tuotot 2 469 154 €
Puhdas Itämeri -hankkeiden kulut 1 302 962 €
- Oma pääoma 10 180 202 €, josta Itämeren suojeluun käytettävissä olevat varat (sidottu Puhdas meri -rahasto) 3 521 573 €
- Taseen loppusumma 10 471 616 €
- 13 työntekijää, vuoden aikana 16 henkilöä säätiön palveluksessa

Ks. toiminnan rahoitus ja tilinpäätös s. 42

Säätiön säännöt löytyvät verkosta
www.johnnurmisen-saatio.fi

TAPAHTUU VUONNA 2019: vaalimme Itämeren perintöä ja suojelemme sen tulevaisuutta

VUODEN 2019 AIKANA säätiö jatkaa nykyisiä ja aloittaa uusia Itämeren pelastushankkeita. Vantaanjoen kipsihankkeeseen haetaan uusia viljelijöitä ja tavoitteena kasvattaa kipsitettävä peltoala 1070 hehtaarista 3 500 hehtaariin. SEABASED-hankkeessa tarkastellaan ja pilotoidaan keinoja puuttua meren sisäiseen kuormitukseen. Vuonna 2019 hankkeessa testataan Suomessa, Ahvenanmaalla ja Ruotsissa tarkasti rajatuilla alueilla erilaisia pilottitoimia, joilla voitaisiin mahdollisesti tulevaisuudessa parantaa rannikkoalueen suljettujen merenlahtien tilaa. Lähikalahankkeessa käynnistyy viides vuosi, jolloin valmistellaan hankkeen päättämistä ja varmistetaan toiminnan jatkuminen markkinaehtoisena. Säätiö valmistelee Lähikalahankkeelle sisarhankkeen Ruotsiin ja Ahvenanmaalle, olettaen että tälle saadaan haettu rahoitus. Tämän hankkeen tavoitteena on avata markkina särkikalatuotteille Ruotsissa ja käynnistää särkikalajien kalastus Ruotsin rannikolla ja Ahvenanmaalla.

TOIMINTAPERIAATTEEMME:

Mitattavasti tulokellinen

Kohdennetut toimet

Rajat ylittävä yhteistyö

Riippumattomuus

Vuonna 2019 säätiö valmistelee yhdessä Museoliiton kanssa yhteiskunnallisen yrityksen perustamista jatkona Loki-hankkeelle. Merellinen Loki-yhteisö jää säätiön hallintaan ja osaksi säätiön verkkosivustoa. Säätiö julkaisee viisi merellistä tietokirjaa, joilla tavoitellaan nykyisen kohdeyleisön lisäksi entistä laajempaa lukijakuntaa. Kirjojen sisältöä ja teemoja – merihirviöitä, saaristolaiselämää, vedenalaista maailmaa ja Suomenlahden "vaarallisia vesiä" – rikastetaan näyttelyissä ja keskustelutapahtumissa.

Tietoa Itämeren tilasta ja historiasta lisätään aktiivisella kampanjoinnilla ja suuren yleisön tapahtumissa. Ympäristökasvatuksessa käynnistetään yhteistyö Luonto-Liiton kanssa. Vuoden 2020 suurkampanja merkittävän yhteistyökumppanin kanssa julkistetaan Porin SuomiAreenassa heinäkuussa 2019.

Meren lumoissa

ROSMUS HARTIKAINEN

oleva radio-ohjelma, ilman mainoksia, ilman häiriöitä. Erityisesti olen nauttinut siitä, että minulla ja vieraal-
lani on podcastin verran aikaa irrottautua ympäröivän
maailman kiireistä ja pysähtyä vaihtamaan ajatuksia
Itämerestä. Nämä keskustelut vievät joskus muihinkin
maailmoin, mutta rakkaus ja intohimo mereen ovat
niissä kantava teema. Yksi on selvää: meren ystävät
ovat huolissaan sen tilasta, enemmän kuin koskaan ai-
kaisemmin.

Podcast on meille uusi kanava, kirja taasen jo vanha
tuttu. Juhlistimme vastikään vuoden 2019 uudenuutu-
kaista kirjaamme merihirviöistä Suomen merimuseos-
sa Kotkassa. *Merihirviöt – merenneidosta mustekalaan*
on loistava avaus säätion tähänastisen historian ehkä
upeimmalle kirjavuodelle. Teos on visuaalinen elämys,
joka pohjautuu uuteen tutkimustietoon ja viehättää
niin historiasta kiinnostuneita kuin meren ystäviäkin,
joten siinä yhdistyy hienolla tavalla tavoitteemme tie-
don välittämisestä ja meren tarinoiden elävöittämisestä.
Uudet kirjamme on esitelty tässä vuosikertomuk-
sessa, ja luvassa on todella huikeita lukukokemuksia.
Kirja on vain yksi kanava tiedon ja sisällön jakamiselle,
ja siksi jalkaudumme näyttelyistä tapahtumiin, pod-
casteihin ja myös verkossa sijaitsevaan Loki-palveluun
kertomaan meren tarinaa.

Meri on toisaalta myyttinen ja arvaamaton ele-
mentti, ja toisaalta siihen voi suhtautua hyvin mutkat-
tomasti. Meidän merellinen säätiomme laajensi toi-
mintaansa merensuojeluun 15 vuotta sitten, ja siitä
lähtien olemme tarkastelleet meren puhdistustyötä
kulttuuritekona. Meren suojeluun sisältyy meren eko-
logisen tilan seuraaminen ja kaiken merellisen toimin-
nan ymmärtäminen ja suojeleminen; meidän tapauk-
sessamme sen pelastaminen.

Tällaisella toimeksiannolla olemme edelleen liik-
keellä. Viime vuosina olemme julkistaneet monia

ON AIKA sukeltaa pinnan alle, tarkastella mennyttä
ja pohtia tulevaa; tehdä merkintä säätion Lokiin tahi
vuosikertomukseen. Säätion tilanne on erinomainen:
olemme onnistuneet kasvamaan hallitusti, ja toimin-
nan fokus on säilynyt kirkkaana. Olemme solmineet
useita merkittäviä ja pitkäaikaisia kumppanuuksia,
joita arvostan suuresti, sillä yhdessä saavutamme
enemmän.

Noin vuosi sitten, suunnilleen näihin samoihin ai-
koihin, astuin podcast-studioon juttelemaan merestä.
Vierainani ovat vuoden aikana olleet meritutkija, va-
rustamoalan johtaja, säätiomme perustaja, ja nyt vii-
meksi muusikko. Niille jotka eivät vielä podcasteihin
ole tutustuneet: se on kuin verkosta kuunneltavissa

uusia kumppanuuksia, ja iloksemme niitä on tulossa
lisää. Kumppanuuksien kautta saamme lisää kaistaa,
kierroksia ja sitä mitä tavoittelemme: vaikuttavuutta.
Kumppanit vaihtelevat merimuseoista mediataloihin
ja säätioihin tai yrityksiin. Yksi tuoreimpia tuttavuuksia
on Luonto-Liitto, joka on jo vuosikausia tehnyt
arvokasta ympäristökasvatustyötä. Heidän kanssaan
yhteistyöllä voimme olla mukana valmentamassa ja
inspiroimassa koululaisia.

Toinen erityinen kohderyhmämme ovat näin vaali-
vuonna olleet päättäjät ja poliitikot. Heiltä toivomme
– tai uskallan sanoa vaadimme – vastuullisia pitkän
linjan päätöksiä. Se että Saaristomeren peltojen kipsi-
käsittelylle luvattiin leijonanosa valtion vesiensuojelu-
varoista, kertoo hienosti, että päättäjät ovat nojanneet
päättöksensä tutkijoiden näkemyksiin ja pitkäaikaiseen
tutkimusnäyttöön.

Vielä nytkin huhtikuussa, kun meri vielä luopuu
viimeisistä jääautoistaan ja pakkaneen huurruttaa
maan öisin, on helppo unohtaa, että Itämeri tarvitsee
apuaamme joka kuukausi, ei vain heinäkuun helteillä,
jolloin sinileväkukinnat riehaantuvat ja uiminen on
mahdotonta. Itämeri tarvitsee apuaamme 12 kuukautta
vuodessa, ei vain kesälomallamme.

Sinilevän avainravinnetta fosforia pääsee mereen
edelleen liian paljon, ja sitä on myös varastoitunut
sinne liikaa. Työmaata siis riittää. Tähän mennessä
olemme vieneet päätökseen yli 20 Itämeren pelastus-
projektia, ja 10 on parhaillaan käynnissä. Meidän toi-
mintaamme rahoittavat yritykset ja yksityishenkilöt,
ja olemme myös saaneet merkittävää tukea Ympäris-
töministeriöltä ja EU:n rahoitusohjelmilta. Johdamme
projekteja, joissa kipsikäsitellään peltoja Vantaanjoen
alueella, pilotoidaan meren sisäistä kuormaa vähentä-
viä toimia ja hoitokalastetaan särkikalaa Itämerestä.
Olemme mukana mm. Helsingin kaupungin vetämässä
projektissa, jossa parannetaan kunnallisten ja teollis-
ten jätevesien yhteiskäsittelyä.

Meri ja sen hyvinvointi ja perintö ovat tarkoituk-
semme ytimessä. Yksi tärkeä tehtävämme on lisätä
ymmärrystä siitä, mitä täytyy tehdä ja minkä tarvitsee
muuttua, jotta Itämeri ja sen perintö pelastuu. Jotta

Itämeren tilaan todella saataisiin muutos aikaiseksi
kannattaa tarkastella kriittisesti eri toimien tehok-
kuutta ja kustannuksia. Myös vaikutusten nopeus on
merkityksellinen tekijä – Itämeri ei voi odottaa.

Nyt kun Suomi painottaa merensuojelun merki-
tystä ja mahdollistaa suurpanostukset Itämerelle, on
aika tehdä oikeita poliittisia päätöksiä vesistöjen ja
Itämeren hyväksi. Me kaikki haluamme uida, veneillä,
retkeillä ja kalastaa Itämeren rannoilla ja saaristossa.
Virkistyskäytön lisäksi Itämeri tarjoaa uskomattoman
paljon liiketoimintamahdollisuuksia. Se on kautta his-
torian tarjonnut meille Suomenniemen asukkaille hui-
keita taloudellisia kanavia. Itämerellä voimme kokeilla
uusia tutkittuja merensuojelun keinoja ja ottaa käyt-
töön ratkaisuja, jotka ovat relevantteja kaikilla maail-
man merillä

Me olemme lumoutuneet merestä, sen tarinasta –
ymmärtäneet sen osaksi ihmisen tarinaa. Tänä vuon-
na nautimme kanssanne myös vielä jäljellä olevasta
kauniista merestä eri kirjojemme ja näyttelyidemme
avulla.

Lopuksi sydämellinen kiitos kaikille tukijoillem-
me, yhteistyökumppaneillemme ja ystävillemme. Tei-
dän avullanne ja teidän kanssanne teemme mahdotto-
masta mahdollisen.

Pelastetaan Itämeri nyt – ei jätetä sitä työtä tulevil-
le sukupolville.

Huhtikuun 25. päivänä, 2019

Annamari Arrakoski-Engardt, FT

Asiamies

John Nurmisen Säätio

Twitter: @AArrakoski

Tutustu Annamarin
juontamiin Minun Itämereni
-podcasteihin säätion
verkkosivulta, Spotifyssa,
iTunesissa tai Storytelissa.

JUHA NURMINEN | HENKILÖKUVIA TUULA PUTKINEN

Kamera kädessä pinnan alla: John Nurmisen Säätiön hallituksen puheenjohtaja Juha Nurminen

"Oma ympäristöherätykseni on tapahtunut meren äärellä. Järkytin lopullisesti kesällä 1997, tajutessani että lähes koko Suomenlahtea peitti jälleen kerran rannasta rantaan paksu ja haiseva sinileväpuuro. Silloin päätin, että John Nurmisen Säätiössä on käynnistettävä tehokas ja valtioiden rajat ylittävä merensuojeluhanke, joka pysäyttää oman Itämeremme totaalisen rehevöitymisen ja lopullisen kuoleman."

MERI on ollut aina läsnä **Juha Nurmisen** elämässä, sillä hän on merenkulkijoiden sukua. Juhan isoisän isä perusti John Nurminen Oy -nimisen laivanvarustamon Raumalle jo 1886. Yritys luopui varustamotoiminnasta 1960-luvun lopussa, joten Juha on tehnyt ammattiuran sa huolinnan ja logistiikan parissa. Mutta vahva napa-nuora mereen ei ole missään vaiheessa katkenut.

Juha kiinnostui merestä jo lapsena. Purjehdus, sukeltaminen, myöhemmin merenkulun ja kartografian historia olivat luontevia harrastuksia Nurmisen lai-

vanvarustajasuvun jälkeläiselle. Jotta merellinen kulttuuriperintö säilyisi tulevillekin sukupolville, Juha Nurminen päätyi perustamaan John Nurmisen Säätiön vuonna 1992.

Tutusta ja rakkaasta elementistä ja intohimosta tuli Juhalle viimeistään John Nurmisen Säätiön perustamisen myötä elämänikäinen tehtävä. Intohimoisena sukeltajana ja merenkulkijana Juha havahtui Itämeren rehevöitymiseen ja laajoihin sinileväkukintoihin 1990-luvun lopulla. Meren hälyttävä tila sai hänet toimimaan. Syntyi idea Puhdas Itämeri -hankkeista, joiden avulla mereen kohdistuvaa kuormitusta ja ympäristöriskejä pyrittiäisiin vähentämään konkreettisilla ja mitattavilla toimilla. Idea pantiin myös käytäntöön, ja Pietarissa käynnistettiin suurhanke vuonna 2005. Juha Nurminen on myös jatkanut aktiivisesti kulttuurityötä, ja johtanut useita säätiön kirja- ja näyttelyprojekteja. Hän sai elämäntyöstään valtion tiedonjulkistamispalkinnon vuonna 2008.

TUULA PUTKINEN

”

"Merellinen ulottuvuus on meille suomalaisille niin mahdollottoman tärkeä: meillä on upea saaristo, meillä on pitkä rantaviiva, ja valtava mahdollisuus iloita siitä ja hyödyntää sitä. Sitä paitsi 80 % meidän ulkomaankaupastamme liikkuu meritse."

"Samalla lailla kuin meren puolustustyö, myös merensuojelutyö on meille suomalaisille isänmaallinen tehtävä. Se on työtä, jolla saamme omat rantavetemme ja oman meremme parempaan kuntoon. "

"Kun veden alle pääsee sukeltamaan, se antaa valtavan vapauden tunteen. Merenalainen maailma on kiehtova ja visuaalisesti upea, se tarjoaa paljon kokemuksia. Aikamoinen taivas siellä meren pohjassa: sinne minä aina haluan uudestaan. "

Syksyllä 2019 ilmestyy Juha Nurmisen kertomus meren lumosta. Kirjassa näemme hänen upeita kuvia meren pinnan alta; sen kansiin on tallennettu kuva-aarteita meren syvyyksistä ja siellä vietetystä puolen elämän mittaisesta matkasta. Juha kertoo sukeltaneensa kamera kädessä lähes kaksi tuhatta tuntia ja kerryttäneensä kuvakirjastoonsa tuhansia luontokuvia pinnan alta: "Kuluneen neljäkymmen vuoden aikana olen saanut nähdä trooppisten merien korallipuutarhojen sanoin kuvaamattoman kauneuden, mutta olen myös omin silmin nähnyt, miten meret ovat kaikkialla maailmassa kärsineet ihmisen toiminnasta ja piittaamattomuudesta."

Meren lumo -teos tarjoaa lukijalle mahdollisuuden kurkistaa vedenalaisen maailman ihmeisiin, mutta samalla muistuttaa merensuojelun tärkeydestä ja ajan-kohtaisuudesta. Kirja on rakkaudentunnustus merelle ja sen ihmeelliselle luonnolle. Samalla se on hätähuuto ahdinkoon saatetun ekosysteemin ja katoavien koralliriuttojen puolesta.

Voit kuunnella koko podcastin ja muita Minun Itämereni -podcasteja säätiön verkkosivulta, Spotifyssa, iTunesissa ja Storytelissa.

Kulttuurin välittäjä

Säätiö toteuttaa tarkoitustaan julkaisemalla merenkulun, löytöretkeilyn, ja kartografian historiaan sekä meriympäristöön liittyviä yleistajuisia tietokirjoja.

Säätiön verkkokauppa:
jnsshop.fi

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN JULKAISEMAT KIRJAT:

Merihirviöt – Merenneidosta mustekalaan (2019) suomi
Riosta Rotterdamiin – Suomalaisten merimiesten satamareissuja (2018) suomi
Valtameret raakapurjein – Merikapteenin matkar seitsemällä merellä (2018) suomi
Hiihoi! Lauluja mereltä (2018) suomi
Vaelluksia maisemaan – Taiteen mestarit meren äärellä (2017) suomi
Pohjoiset purjeet – Suomalaisten purjealusten tarina (2017) suomi
Miehet merellä – Hetkiä luotsauksen historiasta (2016) suomi
Kampelaa ja kadonneita luumuja – Makumuistoja laivan kapyysista (2016) suomi
Amiraali Nordenskjöldin meriseikkailut (2016) suomi
Maailma piirtyy kartalle – tuhat vuotta maailmankartan kulttuurihistoriaa (2015) suomi, englanti, ruotsi, saksa, venäjä, kiina
Suomalaiset sankaripurjehtijat – kahvelipurjeista skiffeihin (2015) suomi
Pohjan Atlantis – Uskomattomia ideoita Itämerellä (2014) suomi
Ranskan viimeisen kuninkaan retkikunta – La Recherche Lapissa (2014) suomi
Pakko purjehtia (2014) suomi
Juha Nurminen Collection of World maps – Map, Atlases, Books and Globes (2013) englanti
Luotsisaaren tarina – Merimatkoja menneeseen (2013) suomi
Kauhia Oolannin sota – Krimin sota Suomessa 1854–1855 (2013) suomi, ruotsi
Norsusta nautilukseen – Löytöretkiä eläinkuvituksen historiaan (2012) suomi
Seitsemän meren purjehtijat – Suurten maailmanympärimatkojen viisi vuosisataa (2011) suomi
Kustaa III ja suuri merisota – Taistelut Suomenlahdella 1788–1790 (2010) suomi
Adolf Bock – Merimaalari/Marinmålaren (2010) suomi/ruotsi
Muskottisota – Taistelu Itä-Intian Maustesaarista (2009) suomi
Valo merellä/Ljuset till havs – Suomen majakat/Finlands fyrar 1753–1906 (2009) suomi/ruotsi
Kuninkaansaari – Akvarellinkevä saaripäiväkirja kolmelta vuosikymmeneltä (2009) suomi
Muodonmuutoksia – John Nurminen Oy:n historia vuosilta 1886–2007 (2008) suomi
Yli maan äären – Magalhãesin kohtalokas purjehdus maailman ympäri (2008) suomi
Meritie – Navigoinnin historia (2007) suomi, englanti, espanja, portugali, saksa, ranska
Uljaksen vanavedessä – John Nurmisen kauppahuoneen ja varustamon historiaa 1886–1967 (2006) suomi
Pohjan kartan historia – Myyteistä todellisuuteen (2006) suomi, ruotsi, englanti
Yksinpurjehdus maapallon ympäri sekä purjehdus Liberdadeella Brasiliasta Amerikkaan (2005) suomi
Harmaat laivat – kuusikymmenluvulta vuosituhannen vaihteeseen (2004) suomi
Meritaiteen mestareita – merimaalauksia 400 vuoden ajalta (2003) suomi, ruotsi, saksa
Kuunarilaiva Uljas – omistajat, päälliköt ja matkat (2003) suomi
Ultima Thule – Pohjoiset löytöretket (2001) suomi, ruotsi, englanti, saksa, norja, espanja, venäjä
Taide ja meri – Itämeren merimaalareita (2000) suomi/ruotsi
Suomenlahden albumi (1999) suomi/venäjä
Penang pitkillä aalloilla – Pentti Luukkosen meripäiväkirjat 1934–36 (1999) suomi
Mare Balticum – 2000 vuotta Itämeren historiaa (1995) suomi, ruotsi, englanti, saksa, venäjä (2011)
Koillisväylä – Viikingeistä Nordenskiöldiin (1992) suomi, ruotsi, englanti

Kirja on säätiölle tärkeä ja rakas kanava meren tarinoiden kertomiseen

Kirjan kansien sisältä jalkaudumme myös näyttelyihin, tapahtumiin ja verkkoon

Hiihoi!

Lauluja Mereltä

John Nurmisen Säätiön julkaisuhistorian ensimmäinen laulukirja, *Hiihoi!* sisältää lähes 90 merilaulua. Kirjaan on koottu rakkaimmat kotimaiset merelliset laulut, useita kansainvälisiä ikivihreitä, englanninkielisiä merimiesten työlauluja eli ”shantyja” ja monia tuntemattomampia, mutta löytämisen arvoisia kappaleita.

Vaikka kirjan laulut ovat pääosin reippaita ja iloisia, niissä ei ole unohdettu purjelaivamerimiehen ammatin varjopuolia – vaaroja ja haaksirikkoja. Teoksesta löytyy myös ruotsinkielisiä merimiesaiheisia kansanlauluja, olihan suomalaisten laivojen komentokieli usein ruotsi. Loppuosassa kirjaa on valikoima hartaampia, levollisempia lauluja, jotka sopivat täydellisesti hämärtyvään iltaan ja meren hiljaiseen liplatukseen venettä vasten.

Kirjan laulut on nuotintanut **Juha Töyrylä**. Laulut on koonnut sekä toimittanut merenkulun ja merimieslaulujen historiaan perehtynyt ja pitkän uran Kansallis-kirjastossa tehnyt FL **Esko Rahikainen**.

HIIHOI!
LAULUJA MERELTÄ

Koonti ja toimitus: Esko Rahikainen
Nuotinnokset: Juha Töyrylä
ISBN: 978-952-9745-55-5
Koko: 210 x240mm
Laajuus: 208 sivua, 86 laulua

Hiihoi!-kirjan laulut koonnut Esko Rahikainen ja Ajopuut-orkesteri laulattivat yleisöä Hiihoi-kirjan julkaisutilaisuudessa.

Photo: Copyright: Wikimedia Commons /
 Aina: Lasse De Haas Collection /
 Alexander Turnbull Library, National
 Library of New Zealand

KARTTUNEN

RIOSTA ROTTERDAMIIN
SUOMALAISTEN MERIMIESTEN
SATAMAREISSUJA

Kirjoittaja: Rauli Virtanen
ISBN: 978-952-9745-57-9
Koko: 160 x 210 mm
Laajuus: 304 sivua + kuvaliite 16 sivua, 57 kuvaa

VALTAMERET RAAKAPURJEIN
MERIKAPTEENIN MATKAT
SEITSEMÄLLÄ MERELLÄ

Koonnut ja toimittanut: Erkki Lauho
ISBN: 978-952-9745-56-25
Koko: 170 x 245 mm
Laajuus: 320 sivua, 185 kuvaa

Kuva yllä: Manhattan *Suomen Joutsenen* keulapakalta 1937.

SJÖHISTORISKA INSTITUTET VID ÅBO AKADEMI, TURKU.

Riosta Rotterdamiin

Rauli Virtasen hatunnosto entisajan merimiehille

Toimittaja ja tietokirjailija **Rauli Virtasen** teos *Riosta Rotterdamiin – Suomalaisten merimiesten satamareissuja* avaa lukijalleen uuden maailman 1800- ja 1900-luvun merimiesten vähän tunnettuun elämään satamakaupungeissa. Teoksessa kerrotaan uskomattomista ihmiskohtaloista: jotkut rikastuivat huimasti, toisten elämä päättyi traagisesti trooppisiin sairauksiin tai pommituksiin internointileireillä. Vieraissa satamissa lastattiin muutakin kuin kolia ja kahvia, kuten pirtua ja pakolaisia, sekä setelikontteja ja sotatarvikkeita. Tärkeän roolin kirjassa saa myös suomalaisten merimiespastorien työ maailmalla.

Vaikka entisajan merimiesten elämä saattoi olla rosoista, jännittävää ja jopa vaarallista, kirjan edetessä paljastuu kuitenkin monivivahteisempi totuus: merimiehet olivat Rauli Virtasen kaltaisten ulkomaankirjeenvaihtajien edeltäjiä ja pioneereja, joilla oli oma roolinsa Suomen viemisessä maailmankartalle. Samalla koti-Suomeen tuotiin kansainvälisiä kulttuurivirtauksia.

Valtameret raakapurjein

Merikapteenin matkat seitsemällä merellä

Erkki Lauhon esikoisteos *Valtameret raakapurjein* maalaa ainutlaatuisen näkökulman merimieselämän iloihin ja suruihin. Kirja perustuu lahtelaisen **Yrjö Niemisen** merielämän aikaiseen jäämistöön: perinnöksi jätetty merimiesarkku sisälsi paitsi purjelaivavarusteita myös hämmästyttävän määrän Yrjön ja hänen äitinsä **Wilhelmiina Niemisen** ja vaimonsa **Marie Niemisen** välistä kirjeenvaihtoa vuosilta 1927–1969. Kirjeiden lämmin ja tuttavallinen, herkkäkin sävy päästää lukijan osaksi ainutlaatuisia ajankuvaa sekä merimiehen ja hänen läheistensä ikävää. Kirja kertoo nuoren miehen matkasta ja elämästä maailman merillä sekä kasvusta merioppilaasta merikapteeniksi aikana, jolloin purjelaivat vaihtuivat valtamerihöyryiksi. Eletty elämä ja merimiehen ammatti tulevat hyvin esille kirjeissä, joita Yrjö lähetti ympäri maailmaa yli 40 vuoden ajan.

Katkelmia kirjoista löytyy John Nurmisen Säätiön merellisestä Loki-verkkopalvelusta www.lokistories.fi hakusanoilla #riostarotterdamiin ja #valtameretraakapurjein

LOKI
Pala
merihistoriaa

Linjedopet – merenkulkijan kaste

❖ John Nurmisen Säätiö

20. maaliskuuta -27 linjedopet

Ensikertalaiset merenkulkijat kastetaan, kun he ylittävät päiväntasaajan. Linjedopet, aamulla näimme hain, ja sen jälkeen meidät kastettiin. Juhlan järjestelyissä oli kova tohina, ja se oli hyvin salaperäistä.

Merten jumala Neptunus ja hänen vaimonsa johtivat koko toimitusta. Heillä oli joukko totisia apulaisia, jotka komensivat meitä ensikertalaisia jonoon.

Ensin mentiin yksitellen istumaan lankulle ja annettiin syötävää yksi lusikallinen curryä, sinappia ja etikkaa ym. Seuraavaksi tervattiin kasvot ja kaula ja upotettiin takana olevaan pressusta tehtyyn vesiammeeseen. Sen jälkeen jokainen sai kastetodistuksen, jossa oli hienot allekirjoitukset.

25. maaliskuuta -27

Tänään etenimme paikkaan 10 ast S, 33 ast W. Siitä linjakasteesta sai hienon todistuksen, ja se tuntui kyllä kivalta päästä virallisesti Neptunuksen pojaksi, merimieheksi ja ”seiloriksi”. Tervaa ei halunnut kukaan hangata iholta pois moneen päivään.

-Yrjö

Tekstikatkelma on John Nurmisen Säätiön kustantamasta ja Erkki Lauhon kirjoittamasta teoksesta *Valtameret raakapurjein – Merikapteenin matkat seitsemällä merellä* (s. 43–44).

s/s *Fennia* vapisee aaltojen voimasta.

ERKKI LAUHON ARKISTO

Neptunus ja tarpeellinen avustajakunta.

ERKKI LAUHON ARKISTO

Tämän ja monta muuta meritarinaa löydät Lokista!
www.lokistories.fi

Merihirviöt – merenneidosta mustekalaan

Ainutlaatuinen teos tarjoaa uutta tutkimustietoa merihirviöiden maailmasta

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN *Merihirviöt – merenneidosta mustekalaan* -teos kertoo taruakin ihmeellisempiä faktoja ja myyttejä merihirviöistä ja vesien eriskummallisista olennoista. Teoksen on kirjoittanut turkulainen historioitsija ja filosofian tohtori **Otto Latva**, joka on tutkimuksissaan perehtynyt ihmisten ja eläinten vuorovaikutuksen sekä ihmisten luontokäsitysten historiaan. Kirjan keskiössä on hirviömäisiksi olennoiksi tulkittujen merieläinten ja ihmisten yhteinen historia ja luonnontieteilijöiden tapa hirviöllistää merieläimiä.

Suunnattomat syvyydet, ennennäkemättömät eläimet sekä oudot merelliset ilmiöt ovat kautta aikojen herättäneet pelkoa ihmisissä ja inspiroineet tarinoita kauhistuttavista hirviöistä. Aaltojen alle on kuviteltu laivoja upottavia jättiläismustekaloja ja sukeltajia vaanivia paholaisrauskuja. Toisaalta merenalainen maailma on koettu myös paratiisimaiseksi paikaksi, jonka korallitarhoissa elää toinen toistaan loistokkaampia mereneläviä. *Merihirviöt – merenneidosta mustekalaan* esittelee perinteisten hirviötarinoiden lisäksi merieläimiin liitettyjä kurioositeetteja ja valottaa kansanperinteen tarinoita meri-ihmisistä, merenneidoista ja merimunkeista. Kirjassa tutustutaan myös antiikin merellisiin jumaliin ja henkiin.

”Kirjan keskeinen päämäärä on kertoa, mitä merihirviö kulttuurissamme tarkoittaa ja miksi olemme nähneet hirviöitä merissä läpi historian. Ihmiset ovat kautta aikojen säälimättömästi riistäneet merellistä elämää ja tuhonneet sukupuuttoon monia lajeja.

Voimmekin siis pohtia kuka tai mikä lopulta onkaan hirviö”, kirjailija Otto Latva mietiskelee.

Kirja on John Nurmisen Säätiön vuonna 2012 julkaiseman **Anto Leikolan** *Norsusta nautilukseen* -teoksen sisarteos. Kirjan päätoimittajana toimi säätiön hallituksen puheenjohtaja **Juha Nurminen**.

”Merihirviöt on visuaalinen elämys, joka pohjautuu uuteen tutkimustietoon ja viehättää niin historiasta kiinnostuneita kuin meren ystäviäkin”, kertoo säätiön asiamies **Annamari Arrakoski-Engardt**.

Merihirviöt – merenneidosta mustekalaan on toteutettu yhteistyössä Kansalliskirjaston ja Suomen merimuseon kanssa. Teoksen moni-ilmeiset ja ainutlaatuiset kuvat ovat peräisin eurooppalaisista ja yhdysvaltalaisista arkistoista, John Nurmisen Säätiön kokoelmista sekä Kansalliskirjaston arvokkaista kirja-aarteista.

MERIHIRVIÖT
MERENNEIDOSTA MUSTEKALAA

Kirjoittaja: Otto Latva
ISBN: 978-952-9745-59-3
Koko: 240 x 300 mm
Laajuus: 232 sivua, 185 kuvaa

Vasemmalla: Uuden ajan alun kartografiassa merihirviöillä oli usein samoja piirteitä kuin merikäärmeillä. Yllä: **Johann Zahnnin** näkemys merenneidosta.

JOHN NURMISEN KOKOELMAT

Otto Latva.

Mikä merihirviö olet?

Missä päin liikut?

- a. Minut on pyydystetty Indonesiassa.
- b. Olen kerännyt mainetta Tanskan rannikolla.
- c. Olen skandinaavista ja hieman germaanista, makeanveden alkuperää.
- d. Minut tunnetaan alkujaan norjalaisista ja islantilaisista lähteistä, sittemmin kaikkialla.

Miltä näytät tai miltä kuulostat?

- a. Ääntelen hiirimäisesti ja minulla on ankeriaan pyrstö.
- b. Minulla on jättiläiskalmarin, mursun ja enkelihain piirteitä.
- c. Soittamani musiikki kuulostaa ihanalta. Tyypillisesti otan mieshahmon, mutta toisinaan näyttäydyn hevosena tai aarteena vedenpohjassa!
- d. Mene ja tiedä. Niin suurta peiliä ei olekaan, että itse osaisin tähän vastata.

Mikä on vahvuutesi tai hallitseva piirteesi?

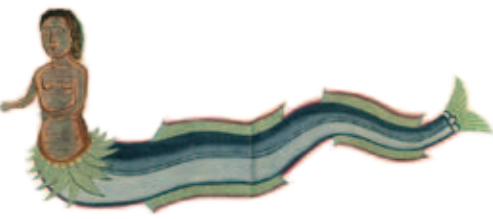
- a. Kauneus voi olla katsojan silmissä, mutta meikäläisiin liitetään kyllä turhamaisuuden symboliikkaa.
- b. Ulkonäköni lisäksi katolilaisuuteni kiinnitti huomiota uskonpuhdistuksen jälkeen näillä sittemmin protestanttisilla leveysasteilla.
- c. Minun on kuultu soittavan viulua ja tyypillisesti houkuttelen ihmisiä veteen.
- d. Kolossaalinen kokoni ja mystisyyteni. Eräiden tahojen mukaan selkärangattomuus.

Mitä haluaisit vielä sanoa?

- a. Vapaus on minulle ravintoakin tärkeämpää.
- b. Ai minäkö muka olisin mielikuvituksen tuotetta? Muuan "jalosukuinen mies" todisti nähneensä minut omin silmin!
- c. En ole aina pelkästään pahoissa aikeissa, vaikka niistä minut tunnetaan. Autan joskus kalastajia!
- d. Olen kuuluisa ja väärinymmärretty megajulkkis. Minusta on monta tarinaa.

Testi perustuu John Nurmisen Säätiön kustantamaan ja Otto Latvan kirjoittamaan teokseen *Merihirviöt – merenneidosta mustekalaan*. Kirja avaa myyttejä ja kertoo taruakin ihmeellisempiä faktoja olennoista, joita et tiennyt edes olevan!

Merihirviöt - merenneidosta mustekalaan -kirjan kuvitusta sivu 54-55, kuva: Plate 10, The Spermaceri Whale. Robert Hamilton, *Naturalist's library, Mammalia v. 6, Whales*, Edinbourg 1843. SL/BHL.

ERNST MAY LIBRARY BHL

Eniten A-vastauksia:
olet *Renardin merenneito*

Kuulut naispuolisiin meri-ihmisiin eli olet **merenneitojen** sukua. Meri-ihmisiä on kuvailtu ja selitetty lukemattomin tavoin eri aikoina ja eri kulttuureissa. Apteekkari **Louis Renard** mainitsee vuonna 1719 julkaisemassaan kirjassa *Poissons, ecrevisses et crabes*, että Burun saarelta, nykyisen Indonesian alueelta, onnistuttiin pyydystämään ihka oikea merenneito! Merenneidolla oli samantyyppinen pyrstö kuin ankeriaalla. Renardin mukaan olentoa säilytettiin vesitankissa, jossa se päästi välillä hiireltä kuulostavia äännähdyksiä. Muutama päivä löytymisensä jälkeen merenneito kuoli nälkään, sillä se ei ollut suostunut syömään.

KANSALLISIRIASO

Eniten B-vastauksia:
olet *Merimunkki*

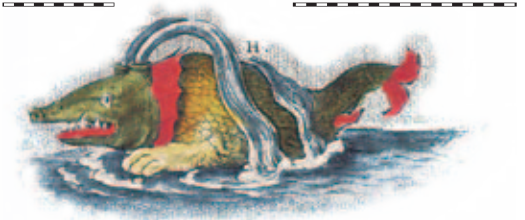
Tanskalainen eläintieteilijä **Japetus Steenstrup** epäili 1850-luvulla, että myyttinen **Merimunkki** oli tosiasiaa rannalle ajautunut jättiläiskalmari. Kryptozoologit ovat myöhemmin 1900- ja 2000-luvuilla esittäneet tulkintoja, joiden mukaan ajatus Merimunkista olisi syntynyt mursun tai enkelihain havainnosta. Mikään näistä päätelmistä ei ota huomioon, että Eurooppaa riepottelivat 1500-luvulla katolisten ja protestanttien väliset uskonsodat ja että Merimunkki voi olla silkka propagandan tuote, joka munkkimaisine piirteineen sijoitettiin vastikään protestanttiseksi kääntyneen Tanskan rannikolle.

JNS/JUHA NURMISEN KOKOELMAT

Eniten C-vastauksia:
olet *Näkki*

Yksi tunnetuimmista makeanveden olennoista on skandinaavinen **näkki**. Kyseessä on germaanisesta kansanperinteestä alun perin eriytynyt tarina vedenhengistä, joiden uskottiin asuvan joessa ja joita kutsuttiin nixeiksi. Joskus näkit saattoivat tekeytyä vedenpohjaan piilotetuksi aarteeksi tai joksikin eläimeksi, useimmiten kauniiksi hevoseksi. Viulua soittava mies on yksi kaikkein tunnetuimmista näkkien ilmenemismuodoista. Soitollaan näkki lumosi ja houkutteli ihmisiä luokseen, jotta nämä hukkuisivat. Toisinaan näkkienkin tiedettiin olevan hyväntahtoisia henkiä, jotka soittivat ihmisille ilokseen. Joskus näkki saattoi myös opettaa viulunsoittoa.

JUHA NURMISEN KOKOELMAT

Eniten D-vastauksia:
olet *Kraken*

Kraken on yksi tunnetuimpia, mutta samalla myös väärinymmärretyimpiä myyttisiä merihirviöitä. Tänä päivänä Krakenin uskotaan syntyneen jättimäisten kalmareiden tai suurikokoisten mustekalojen havainnoista. Tämä on kuitenkin virheellinen tulkinta, sillä Kraken ei ole mitenkään yksiselitteinen olento. Pikemminkin se on merellistä tuntemattomuutta kuvaava käsite, jolle on annettu historian saatossa monia erilaisia merkityksiä. Esimerkiksi tanskalainen piispa ja historioitsija **Erik Pontoppidan** kertoi Krakenin olevan suurin meressä asuva olento. Kun se oli noussut pinnan tuntumaan, pinnalle näkyvät osat muistuttivat pieniä saaria ja hiekkasärkkiä. Pian tämän jälkeen esiin nousivat myös sen ulokkeet, joista jotkin olivat kuin merestä nousevia mastoja.

John Nurmisen Säätiön julkaisuja vuonna 2019

Meren maa – Havets land

Meren maa – Havets Land on kuvateos Turunmaan ainutlaatuisesta maisemasta tuhansine saarineen ja ilmeikkäine kulttuuriympäristöineen. Björkö, Nötö, Holma, Berghamn, Seili ja lukuisat muut paikat ovat kirjan valokuvien ja tarinoiden syntysijoja. **Ritva Kovalaisen** ja **Pekka Turusen** saaristokuvien johdattelevat Turun museokeskuksen tutkija **John Björkmanin** kulttuurihistoriaa luotaavat tekstit sekä Sagalundin museojohdaja **Li Näsen** kansanperinnepoiminnat.

Meren Lumo – Elämää pinnan alla

Meren lumo on rakkaudentunnustus merelle. Kirja esittelee **Juha Nurmisen** ottamia huikean kauniita vedenalaisia valokuvia. Kuvien ja **Niko Kettusen** tarinoiden siivittämänä lukija pääsee matkalle maailman

merille. Kettusen upea tapa valottaa meren evoluutiota ja elämää sekä hänen pakinankaltaiset tarinansa yksittäisistä merenelävistä tekevät kirjasta ainutlaatuisen lukukokemuksen.

Vaarallisilla vesillä

– salakuljetusta ja seprakauppaa Suomenlahdella

Suomenlahti saarineen ja rannikkokaupunkeineen on ollut kautta aikain tärkeä kaupan valtatie, jonka vaikutuspiirissä erilaiset kulttuurit ovat sopuisasti kohdanneet toisensa. Merestä saivat elantonsa kalastajat, hylkeenpyytäjät, luotsit, majakanvartijat ja monet muut. Suomenlahti oli oivallinen reitti myös hämärämiesten puuhiin. **Johanna Pakolan** kirjoittama *Vaarallisilla vesillä* kertoo elävästi ihmisten arjesta ja kekseliäisyydestä niin ankaran luonnon armoilla merellä ja jylhillä ulkosaarilla kuin mantereen kuhisevissa kaupan keskuksissa.

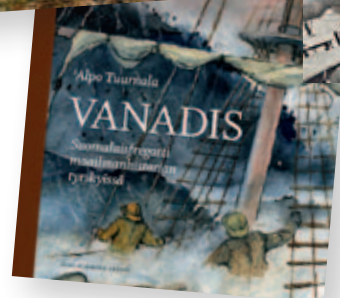
Vanadis

– Suomalainen fregatti maailmanhistorian tyrskyissä

Alpo Tuurnalan kirjoittama ja kuvittama teos tarkastelee suomalaista purjelaivamerenkulkua pietarsaarelaisen fregatti *Vanadiksen* elinkaaren näkökulmasta. Toinen toistaan upeammilla akvarellimaalauksilla kuvitettu kirja kattaa lähes kolmikymmenvuotisen ajanjakson alkaen *Vanadiksen* lykkäjäisistä vuonna 1874 ja päättyen aluksen dramaattiseen haaksirikkoon vuonna 1903 Englannin myrskyisellä luoteisrannikolla. *Vanadiksen* vaiherikkaiden sattumusten rinnalla Tuurnala kuvailee 1800-luvun loppuvuosikymmenten draamattisia kehityskulkuja siirtomaakaupan, maailmanpolitiikan ja väkivallan melskeissä.

JUHA NURMINEN

LOKI
Retkivinkki

Oletko kuullut tarinan Jussaröstä?

♦♦ Pink Boat

Jussarö on helposti yksi mielenkiintoisimmista ja monipuolisimmista kohteista ehkä jopa koko Suomen saariston mittakaavassa. Se on paljon sanottu, mutta saari lunastaa kaikki käytetyt ylisanamme.

Ulkosaariston saareksi se on varsin vehreä ja metsäinen. Mahtavista kallioista, joihin aallot myrskyn aikaan lyövät, ei silti tarvitse tinkiä. Avomerihorisonttia pääsee ihailemaan niin kallioilta, kuin saaren itäpuolella sijaitsevasta vanhasta kaivostornista – omalla vastuulla toki. Saarella on varsin mielenkiintoinen ja vaiheikas historia herrasväen piknikpaikkana, kaivossaarena ja puolustusvoimien tukikohtana, mutta Pinkyn mielestä luonto on kuitenkin se, jonka takia Jussaröön kannattaa tulla vaikka vähän pidemminkin matkan takaa. Vai missä muualla voisi samalla kertaa ihailla luonnon takaisin valtaamia kaivosrakennuksia ja lähes mustahiekkaisia, pitkiä rantoja, bongaila harvinaisia rantakasveja ja uida kirkkaissa ulkosaariston vesissä?

Illalla saunottuamme pari vuotta sitten palaneen saunan tilalle rakennetussa, modernissa tilaussaunassa istahdimme kahvilan terassille kuuntelemaan seilaajien juttuja, jotka satamasta ja seilaajasta riippumatta ovat tietysti aina hurjia. Odottamiemme purjehdusjuttujen sijaan kuulimme mekin tarinan Jussarön shamaanista, joka kerran rakensi jurttansa saaren länsipuolelle Österfladanin tuntumaan, asui siellä saaren ainoana talviasukkaana ja rakenteli veneitä.

Shamaani ei ollut kovin seurallinen; vain harva kesäkävijä voi kuulemma kehuskella nähneen-

sä hänet, saati päässeensä hänen juttusilleen. He, jotka hänet ovat tavanneet, ovat kuulemma poikkeuksetta kuvailleet shamaania kuitenkin ystävälliseksi. Jurttansa ympärillä hänellä oli kivikkoon luotu oma puutarha, jossa kuin ihmeen kaupalla kasvit kasvoivat. Kivikossa! Aikamoinen shamaani, tuumasimme ja päätimme heti seuraavana päivänä lähteä jäljittämään tätä saariston eläjää ja hänen jurttaansa.

Aamun valjettua ja kahvit hörppäistyämme suunnistimme suoraan päätä länsirannalle – joka muuten on oikeasti aika pitkä, kun sitä pitkin kävellee! Silmä kovana etsimme merkkejä shamaanista. Lähestyimme suojaisaa lahtea, jossa hänen puutaan asuneen. Havaitsimme vain pelkkää kiveä, kalliota, meren tuomia roskia, puunkappaleita ja... kas! Olivatko kivet järjestyneet luonnon muovamiin kaariin, vai voisiko tässä olla ihmisen jättämä jälki? Arvailimme, tuumimme, pohdimme ja lopulta totesimme ehdottomasti, että olemme ehkä löytäneet shamaanin asumuksen jäljet. Itse shamaanista tai hänen jurtastaan emme kuitenkaan nähneet jälkeäkään; pidimme toki aika paljon meteliä tullessamme. Ehkä hän on vaihtanut asuinpaikkaansa saarella, tai peräti vaihtanut saarta? Ken tietää. Ehkä sinä bongaat enemmän vihteitä seuraavan kerran saarella käydessäsi?

Jussarössä on ulkosaariston tunnelmaa. KUVA: SAANA VÄÄNÄNEN.

Loki
www.lokistories.fi

Tämän ja monta muuta
meritarinaa löydät Lokista!
www.lokistories.fi

MIKKO PIIRAINEN

Loki

www.lokistories.fi

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

Löydä meren tarinat Lokista!

LOKI on John Nurmisen Säätiön toteuttama, kaikille avoin ja maksuton merellinen verkkopalvelu. Vuonna 2016 lanseerattu Loki kokoaa kartalle veneilijöiden ja muiden meren ystävien jakamia tarinoita, museoiden kiinnostavimpia sisältöjä sekä parhaita retkikohdevinkkejä Suomen rannikoilta ja saaristosta.

LÖYDÄ LOKISTA:

- merimuseot ja kokoelmien helmet
- retkikohdevinkkejä
- tiedot Suomen vierasvenesatamista
- merellisiä Yle Elävä Arkisto -filmejä
- tietoa majakoista, hylästä ja luotsiasemista
- tunnelmallisia Finna-arkistokuvia
- katkelmia John Nurmisen Säätiön kirjoista

Sukella seikkailemaan Lokin kartalle – voit myös lisätä mukaan oman merellisen tarinas!

www.lokistories.fi

Wanha Herra - maailman vanhin sukelluspuku

♦ Raahen museo

Suomen vanhimmassa paikallismuseossa, vuonna 1862 perustetussa Raahen museossa on erilaisia harvinaisuuksia, joista kuuluisin lienee **Raahen Wanha Herra** – 1700-luvulta peräisin oleva nahkainen sukelluspuku. Sen lahjoitti Raahen museolle merikapteeni **Johan Leufstadius** 1860-luvulla.

Sukelluspuvun alkuperää on yritetty selvittää tarkemmin siinä kuitenkaan onnistumatta. Arvelaan, että puku olisi valmistettu Suomessa. Siihen viittaavat mm. jalkaosien pieksumaiset kärkeosat ja tyypillisiä suomalaisen metsämiehen kintaita muistuttavat käsiineet. Ruotsin valtionarkiston amiralteetin arkistosta löytyy mielenkiintoinen vuodelle 1727 ajoittuva piirros, joka esittää sukeltajaa lähes samankaltaisessa varustuksessa kuin Raahen sukelluspuku. Tämä amiralteetin puku oli suunniteltu valmistettavaksi metallista.

Raahen museon sukelluspuku on valmistettu lehmännahasta, ja sen saumat on ommeltu piki-langalla ja tiivistetty piellä. Vedenkestäväksi sukelluspuku on tiivistetty lampaantalin, tervan ja pien seoksella. Puvun yläosa, huppu, on sisäpuolelta vahvistettu puurimojen avulla. Ilma sukeltajalle pumpattiin luultavasti palkeitten avulla joustavilla nahkasukilla yhteenliitettyjen puisten putkien kautta. Hupun yläosassa on oletettavasti ollut läppäventtiili, jonka kautta ilma on tullut sisään ja vastaavasti poistunut selkäputken kautta.

Rohkea sukeltaja on pujottautunut sukelluspuvun sisään vatsassa olevasta aukosta, joka suljettiin

LOKI

Museoarre

Raahen Wanha Herra, maailman vanhin sukelluspuku.

RAAHEN MUSEO

kiertämällä pitkä aukkonahka vyön ympäri ja vyö kiinnitettiin sukeltajan vyötäisille. Sukelluspuvun avulla pystyttiin tarkistamaan laivan pohjan kunto tarvitsematta turvautua laivan kallistuksiin ja kuivatelakointiin.

Puvun valmistaja on hallinnut 1700-luvun huimasti kehittyneen sukellusteknologian viimeisimmät saavutukset. Raahen Wanha Herra on ainutlaatuinen nahasta toteutettu välimuoto siirryttäessä sukelluskellosta varsinaiseen raskassukelluspukuun.

Raahen museon konservattori valmisti vuonna 1988 Wanhasta Herrasta täydellisen kopion. Kopiopuvun avulla haluttiin lisäksi todistaa, että sukelluspuvulla on todella voitu sukeltaa. Työmenetelmät ja materiaalit olivat samat kuin 1700-luvun tekijänkin. Kopiosta eli **Nuoresta Herrasta** täytyi kuitenkin tehdä hieman pidempi, jotta nykyajan ihminen mahtuisi sen sisään. Kokeilut osoittivat, että puku on toimiva, mitään rajoituksia sukelluksen syvyyden ja ajan suhteen ei todettu. Pisin Nuorella Herralla tehty sukellus kesti 40 minuuttia.

Loki

www.lokistories.fi

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

Tämän ja monta muuta meritarinaa löydät Lokista!
www.lokistories.fi

ITÄMEREN SUOJELUVINKKEJÄ

Vaikka Itämeren suojelutyö on suurten mittaluokkien ja skaalojen toimintaa, on myös yksittäisellä ihmisellä mahdollisuuksia vaikuttaa meren tilaan. Jokainen meistä voi auttaa Itämerä arkisten kulutusvalintojen ja tekojen kautta.

Lisää vinkkejä:
www.johnnurmisen-saatio.fi

Tiedätkö, kuinka paljon levää sinä tuotat rannoille? Laske oma Itämeri-jalanjälkesi www.johnnurmisen-saatio.fi/itametilaskuri

Kävele, pyöräile ja suosi joukkoliikennettä sekä kimpapakyytejä.

Kalasta monipuolisesti ja kestävästi sellaisia kaloja, jotka eivät ole uhanalaisia tai alamittaisia ja syö mitä kalastat.

Tyhjennä aina veneen septitankki imutyhjennyslaitteella satamassa. Älä laske jätevesiä mereen.

Keskustele ja vaikuta. Yritä innostaa myös läheisesi ja työyhteisösi kiinnostumaan Itämeren hyvinvoinnista.

Käsittele saunan pesuvedet asianmukaisesti ja pese matot sekä pyykit niin, etteivät pesuvedet valu vesistöihin.

Lisää ruokavalioosi enemmän kasviksia ja kestävästi pyydettyä Itämeren kalaa ja vähennä lihan sekä maitotuotteiden määrää.

Huolehdi, että kotisi jätevesiasiat ovat kunnossa. Haja-asutusalueilla ravinteiden kierrätystä edistävä tekniikka on paras ratkaisu. Mökillä kuivakäymälä on vesistöille hyvä vaihtoehto.

Lajittele jätteet oikein ja kompostoi: jättemäärien vähentäminen vähentää myös vesistökuormitusta. Huolehdi vaaralliset jätteet niille tarkoitettuihin paikkoihin ja vie vanhat lääkkeet takaisin apteekkiin. Kuljeta muovipakkaukset niille tarkoitettuun keräyspisteeseen.

Kuluta vähemmän, korjaa ja kierrätä enemmän. Vältä kertakäyttöisiä muovituotteita.

Lomaile lähellä: lentäminen kuluttaa runsaasti energiaa ja lisää ilmaston lämpenemistä, jolloin myrskyt, sateisuus ja ravinnevalumat lisääntyvät Suomessakin. Lentämisen sijaan matkusta junalla.

Itämeri on herkkä ympäristön muutoksille

Itämeren vesi on vähäsuolaista murtovettä – ainutlaatuinen sekoitus suolaista ja makeaa. Itämeren veden suolapitoisuus on vain noin viidesosa valtameren suolapitoisuudesta (35 promillea). Lisäksi Itämeren pintaveden suolapitoisuus vähenee pohjoista kohden, ja Perämerellä sekä Suomenlahden pohjukassa Itämeren vesi onkin lähes makeaa.

Valtameriin verrattuna Itämeri on pieni ja matala. Itämeren keskisyvyys on vain 54 metriä, kun esimerkiksi Atlantin keskisyvyys on noin neljä kilometriä ja Väli-meressäkin noin puolitoista kilometriä. Itämeren syvin kohta on 459 metriä syvä. Itämeri on yhteydessä Pohjanmereen kapeiden Tanskan salmien kautta ja veden vaihtuvuus on hyvin hidasta. Laskennallisesti Itämeren koko vesimäärän vaihtumiseen on arvioitu kuluvan noin 30 vuotta. Veden hitaan vaihtumisen vuoksi ympäristömyrkyt ja merta rehevöittävät ravinteet jäävät vaikuttamaan Itämereen pitkäksi ajaksi.

Itämeren vesi on pysyvästi kerrostunut suolapitoisuuden mukaan. Pohjanmereltä virtaava suolainen merivesi painuu raskaampana Itämeren altaan pohjalle ja syvänteisiin. Veden pintakerros on lukuisten Itämereen laskevien jokien ja sateen laimentamaa vähäsuolaista vettä. Kerrostuneisuus vaikeuttaa veden vaihtuvuutta pohjan ja pintakerroksen välillä. **Hapekas pintavesi ei pääse sekoittumaan syvempiin vesiker-**

rokseen, ja Itämeren syvänteissä esiintyykin toistuvasti hapettomia kausia. Happitilanne paranee ajoittain, epäsäännöllisesti noin kerran vuosikymmenessä toistuvien suolaisen veden virtausten, suolapulssien, myötä, jolloin suolaista ja hapekasta vettä virtaa Pohjanmereltä Itämeren syvänteisiin sekoittuen Itämeren pohjanläheiseen vesikerrokseen. Hapettoman pohja-alueen ollessa suuri, syvänteisiin virtaava hapekas vesi ei kuitenkaan välttämättä pysty parantamaan Itämeren syvien pohjien happitilannetta riittävästi.

Itämeren eliöstö on erikoinen sekoitus valtameren ja makeiden vesien eläin- ja kasvilajeja. Murtovesi-elämään sopeutuneiden kasvi- ja eläinlajien määrä on pieni, mutta yksittäisiä lajeja saattaa esiintyä runsaita määriä. Itämeren ravintoketjut ovat valtameriin verrattuna yksinkertaisia. Lisäksi lajimäärä pienenee siirryttäessä eteläiseltä Itämereltä kohti pohjoista. Pohjoisen Itämeren vähäsuolaisuus, kylmät talvet ja meren jäätyminen asettavat haastavat puitteet eliöiden sopeutumiselle. Moni laji elää Itämeressä sopeutumiskykynsä äärirajoilla. Itämeren eläin- ja kasvikuunta on hyvin herkkä ympäristön muutoksille.

Ravinnekuorma lisää levien kasvua ja pohjien hapettomuutta

Itämereen on ihmisen toiminnasta johtuen päätynyt liikaa typpeä ja fosforia niiden vuosikymmenten ajoilta,

jolloin ei vielä ollut tehokkaita jätevedenkäsittelylaitoksia ja muita päästövähennystoimia. Kymmenien vuosien aikana kertynyt fosfori päätyy meren pohjasedimentteihin ja hapettomissa oloissa vapautuu jälleen levien käytettäväksi. Tätä mereen varastoitutta fosforilastia kutsutaan myös meren sisäiseksi kuormitukseksi. Kuolleiden leväkasvustojen hajoaminen merenpohjassa kuluttaa happea ja pahentaa tilannetta entisestään. Hapettomien pohjien määrä Itämerellä on kasvanut ja pääaltaan kunto on edelleen heikko. Syvänteiden hapeton ja hyvin fosforipitoinen vesimassa hidastaa Itämeren toipumista vuosikymmeniä kestäneestä liiallisesta ravinnekuormituksesta.

Ilmastonmuutos kiihdyttää Itämeren rehevöitymistä

Rehevöityminen on Itämeren suurin ja näkyvin ympäristöongelma. Vaikka merta rehevöittävät ravinnepäästöt on onnistuttu 1980-luvun jälkeen puolittamaan, rehevöitymisen näkyvät merkit, kuten syanobakteerien, eli kotoisammin sinilevien massaesiintymät, veden sammeneminen, rantojen limoittuminen sekä pohja-alueiden hapettomuus vaivaavat Itämerta edelleen.

Ilmastomuutoksen vaikutusten ennustetaan kiihdyttävän Itämeren rehevöitymistä entisestään. Ennusteiden mukaan sademäärät kasvavat, ja lyhenevät ja vähälumiset talvet kasvattavat ravinnevalumia maalta Itämereen. Ilmaston lämmitessä myös merivesi lämpenee, mikä edistää levien kasvua meressä. Pohjille vajovan kuolleen levämassan lisääntyminen puolestaan pahentaa entisestään pohjien happikatoa, ja lisää pohjiin varastoituneen fosforin vapautumista veteen.

Lämpenevä vesi saattaa nopeuttaa uusien vieraslajien kotoutumista Itämereen, ja osa Itämeren olosuh-

Kalat viihtyvät rakkolevän suojissa

Rakkolevä (rakkohauru) on yksi Itämeren avainlajeista. Se on monivuotinen levä, jolla on tärkeä rooli Itämeren ekosysteemissä. Se muodostaa rantavesiin reheviä kasvustoja, jotka toimivat esimerkiksi monien kalalajien kutualueina ja poikasten turvapaikkana. Rakkolevä on ns. indikaattorilaji, joka kertoo meriympäristön tilasta. Ravinteiden runsas määrä vedessä suosii mikroskooppisten pientevien lisäksi myös yksivuotisten rihmalevien kasvua rantakivissä ja -kallioilla. Runsastuneet rihmalevät tukahduttavat alleen Itämeren rakkoleviä ja muita monivuotisia leviä. Rakkolevän on huomattu kärsivän meren lämpenemisestä.

teisiin sopeutuneista, pohjoisista lajeista puolestaan ei pysty sopeutumaan nopeasti etenevään muutokseen, jolloin myös Itämeren lajisto muuttuu. Myös Itämeren avainlaji rakkolevä kärsii veden lämpenemisestä.

Rehevöitymisen ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat muutokset ovat myös taloudelliset, ja heijastuvat muun muassa meren virkistyskäyttöön, matkailuelinkeinoon ja kalastuselinkeinoon. Kalastuksen edellytykset muuttuvat, kun ihmiselle tärkeissä kalakannoissa tapahtuu muutoksia. Päästöjen rajoittamiseksi tarvitaan kaikkien Itämeren alueen valtioiden viipymätöntä yhteistyötä sekä konkreettisia toimenpiteitä.

PUHDAS ITÄMERI -HANKKEET

- + VALMIIT HANKKEET
- + KÄYNNISSÄ OLEVAT HANKKEET
- + YHTEISTYÖHANKKEET
- ITÄMEREN VALUMA-ALUE

SÄÄTIÖ on vuosina 2005–2018 käynnistänyt yli 30 Puhdas Itämeri -hanketta, joista 21 on saatu päätökseen. Pelkästään Suomenlahdella on vain 10 vuodessa saatu vähennettyä merta rehevöittävää fosforikuormitusta jopa 75 prosentilla kahdella Suomenlahden pohjukassa toteutetulla tehotoimella: Pietarin jätevesien tehokkaammalla puhdistuksella, ja ohjaamalla Laukaanjoen fosforitehtaan jätevedet puhdistukseen. Öljyonnettomuuden riskiä pienentävä ENSI-palvelu kehitettiin säätiön johtamassa Tankkeriturva-hankkeessa vuosina 2009–2014, minkä jälkeen palvelun jatkokehitys siirtyi Liikennevirastolle.

Käynnissä olevat Puhdas Itämeri -hankkeet

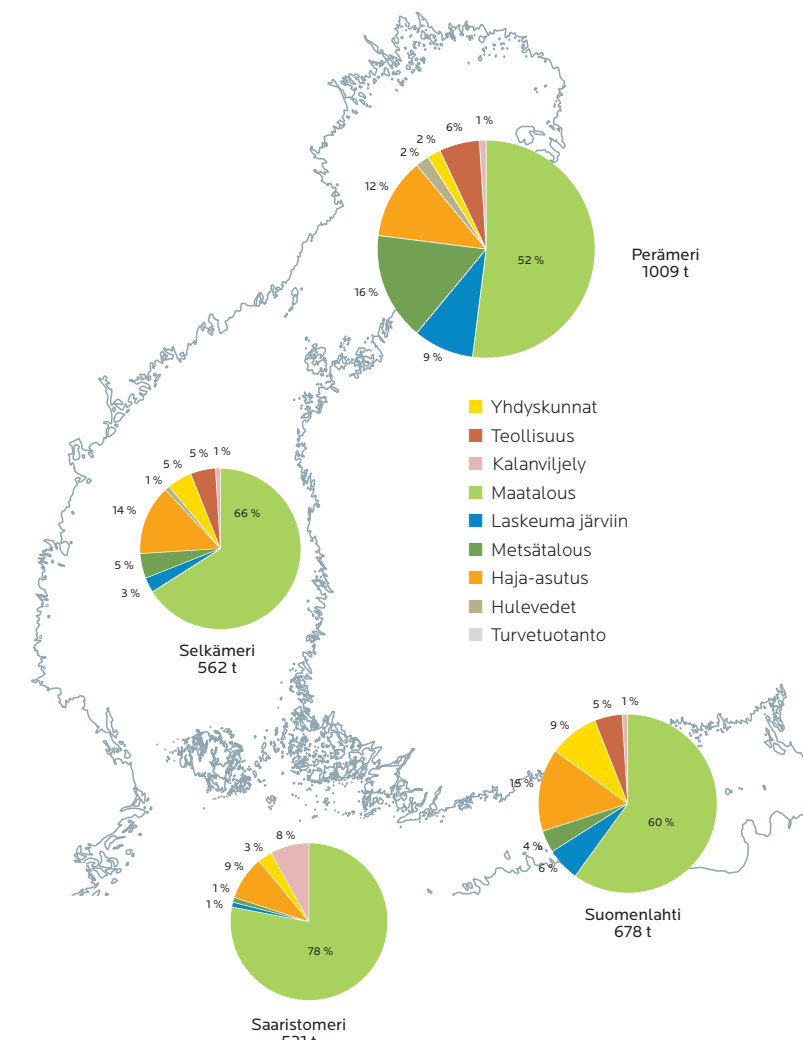
Säätiön ympäristötyön painopiste säilyy vuonna 2019 edelleen Itämeren suurimmassa ympäristöongelmassa, rehevöitymisessä. Samaan aikaan seurataan muita Itämeren ympäristökysymyksiä, kuten haitallisten aineiden päästöjä Itämeren alueella ja säätiön mahdollisuuksia vaikuttaa niihin tulevaisuudessa. Säätiö toimii aktiivisena yhteiskunnallisena vaikuttajana ja pitää esillä Itämeren suojelun prioriteetteja HELCOMissa ja muilla foorumeilla. Lisäksi säätiö käy aktiivista vuoropuhelua ympäristöhallinnon kanssa.

MAATALOUDEN PÄÄSTÖT

Vantaanjoen kipsihanke

Vantaanjoen kipsihankeessa on tavoitteena käsitellä 3500 hehtaaria peltoa kipsillä vuosina 2018–2020. Kipsikäsittely vähentää eroosiota ja leikkaa vesistöjä rehevöittävää fosforikuormitusta välittömästi. Hankkeen tavoitteena on vähentää Vantaanjoen ja Itämeren rehevöitymistä sekä kirittää kipsin käyttöönottoa koko Itämeren alueella.

[LUE LISÄÄ HANKKEESTA S. 36](#)

MAATALOUS on avainasemassa, kun tarkastellaan keinoja vähentää Suomen merialueiden ravinnekuormitusta. Maatalouden kuormitusta ei toistaiseksi ole onnistuttu leikkaamaan eri vesiensuojelutoimista huolimatta. Uusista toimista lupaavin on peltojen kipsikäsittely. Kuvassa näkyy, mistä lähteistä Suomen merialueiden fosforikuorma muodostuu.

LÄHDE: ANTTI RÄIKE / SYKE

MEREN SISÄINEN KUORMITUS

SEABASED-hanke

Kolmivuotinen **SEABASED -hanke** sai rahoituksen EU:n Interreg Central Baltic –ohjelmasta marras-kuussa 2017 ja käynnistyi maaliskuussa 2018. Hankkeessa arvioidaan ja etsitään keinoja, joilla voitaisiin poistaa mereen jo kertynyttä fosforia. Hankkeessa kartoitetaan olemassa olevaa tutkimustietoa sekä tiedeyhteisön näkemyksiä meren sisäistä kuormitusta vähentävien toimien toteutettavuudesta. Uusia menetelmiä pilotoidaan pienimuotoisesti ja paikallisesti.

LUE LISÄÄ HANKKEESTA S. 32

Lähikalahanke Suomessa

John Nurmisen Säätiön **Lähikalahanke**ssä kierätetään merkittävä määrä ravinteita pois merestä särkikalajien hoitokalastuksella. Kotimainen särkikalala on erinomainen proteiinin lähde sekä Itämeri- ja ilmastoteko, jolla voidaan korvata lihaa ja tuontikalaa. Tavoitteena on rakentaa pysyvä, vakaa ja markkinaehtoisesti toimiva tuotantoketju, jossa ovat mukana niin kalastajat, jatkojalostajat kuin elintarvike- ja kaupan alan yrityksetkin.

LUE LISÄÄ HANKKEESTA S. 35

TEOLLISET JÄTEVEDET

BEST-hanke

BEST-hankessa (Better Efficiency for Industrial Sewage Treatment) on tavoitteena tehostaa teollisten jätevesien puhdistusta kunnallisilla jätevedenpuhdistamoilla parantamalla teollisuuden, puhdistamoiden ja viranomaisien välistä yhteistyötä ja osaamista.

LUE LISÄÄ HANKKEESTA S. 30

TIILAPUTKINEN

SÄÄTIÖN VENÄJÄN-HANKKEET VALMIIT

Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeista ensimmäinen, **Pietarin suurprojekti**, valmistui vuonna 2011. Sen jälkeen Venäjällä on toteutettu viisi muuta projektia, joista viimeisenä valmistui kemiallinen fosforinpoisto **Kingiseppin** kaupungissa Luoteis-Venäjällä vuonna 2018. Näin kaikki säätiön Venäjän-hankkeet on saatu päätökseen. Kuvassa säätiön asiamies **Annamari Arrakoski-Engardt** ja Leningradin oblastin kunnallistalouden komitean varapuheenjohtaja **Valeri Minkatch**.

RUOTSIN JA AHVENANMAAN KALAHANKE

Säätiö on hakenut rahoitusta Ruotsissa ja Ahvenanmaalla toteutettavaan Lähikalahankeeseen. Hankkeen tavoitteena on avata markkina särkikalatuotteille Ruotsissa ja käynnistää särkikalajien kalastus Ruotsin rannikolla ja Ahvenanmaalla.

LVIVIN BIOKAASULAITOS UKRAINASSA

Hankkeessa rakennetaan tehostettu fosforinpoisto **Ukrainan Lviviin** lähitulevaisuudessa valmistuvan biokaasulaitoksen jätevesille. Kaupunki on Itämeren valuma-alueella, ja hankkeella varmistetaan, ettei biokaasuntuotannon raaka-aineena käytettävän lietteen sisältämä fosfori päädy rehevöittämään Itämeriä. Tehokkaan fosforinpoiston avulla voidaan estää noin 110 tonnin vuosittainen fosforipäästö vesistöihin.

Biokaasulaitoksen rakennustyöt ovat viivästyneet. Vuonna 2019 säätiö kilpailuttaa ja tekee sopimuksen konsulttityöstä fosforinpoistoinvestointien hankintaan tarvittavien teknisten ja kaupallisten hankinta-asiakirjojen valmistelemiseksi.

AARHUS UNIVERSITET

BIOKAASUTUOTANTO

Biokaasun lupaus on suuri, mutta ravinnepäästöjä on seurattava.

Säätiö käynnisti vuonna 2017 esiselvityksen biokaasuntuotannon ravinnepäästöriskeistä Itämeren valuma-alueella. Riskiarvioinnin toteutti yhdeksän asiantuntijaorganisaation konsortio Riian teknisen korkeakoulun johdolla. Vuonna 2018 valmistuneen selvityksen mukaan biokaasun tuotantoon liittyy riskejä, joista monet koskettavat useita Itämeren alueen maista. Vuonna 2019 säätiö pyrkii löytämään rahoituksen ja yhteistyökumppaneita biokaasuntuotannon riskien vähentämiseen liittyvän hankkeen toteuttamiseksi.

Biokaasu on tervetullut uusiutuva energiamuoto, ja biokaasutuotanto luo uusia mahdollisuuksia ravinteiden kierrätykseen. Taistelussa ilmastomuutosta vastaan tarvitaan kiireisesti uusiutuvia energiamuotoja, niiden joukossa biokaasua, jolla voidaan korvata fossiilista energiaa. Biokaasun lupaus on valtava, ja uusia laitoksia rakennetaan Euroopassa vauhdilla.

John Nurmisen Säätiö on Itämeren suojelutyösäännön törmännyt myös biokaasutuotannon ongelmiin. Näitä ovat tyypillisesti suurien ravinnemäärien keskittyminen tietyille alueille, joka voi johtaa negatiivisiin vesistövaikutuksiin. Ravinteiden kertymistä tietyille alueille tapahtuu usein biokaasutuotannosta huolimatta, mutta biokaasun tuotanto voi joissain tapauksissa pahentaa ongelmaa. On kiinnitettävä huomiota siihen, että tuotannon vesistövaikutukset otetaan huolellisesti huomioon jo laitoksia suunniteltaessa. Asianmukaisesti toteutetussa biokaasutuotannossa mädätteiden levitykseen on etukäteen mietittävä peltopinta-ala tai muu soveltuva käyttö. Mikäli rejektivedet johdetaan kunnallisille puhdistamoille, puhdistamoilla täytyy olla rejektivesille riittävä kapasiteetti tai rejektivedet on esikäsiteltävä.

KATSO MAAKOKHTAISET RAPORTIT SÄÄTIÖN VERKKOSIVULTA

PALKITUSSA NUTRITRADE-HANKKEESSA SAAVUTETTIIN MITTAVIA HYÖTYJÄ

NutriTradessa, EU:n Itämeri-strategian lippulaiva-hankeessa, on kehitetty innovatiivisia ja kustannustehokkaita toimenpiteitä Itämeren rehevöitymisen vähentämiseksi. Hankkeessa pilotoitiin neljää uutta tapaa vähentää rehevöitymistä: särkikalajien kalastusta, peltojen kipsikäsittelyä, ravinteiden vaihtoa ja simpukanviljelyä.

Hankkeessa luotiin myös ensimmäinen eurooppalainen vesiensuojeluun kohdennettu joukkorahoitusalue **nutribute.org**. Alustalla kannustetaan kansalaisia ja yrityksiä arvioimaan ravinnepäästönsä, vähentämään niitä ja kompensoimaan jäljelle jäävät päästöt rahoittamalla sopivaksi katsomaansa vesiensuojeluhanketta.

NutriTrade-hankkeen pilottitoimilla vähennettiin Itämeren fosforikuormitusta kuusi tonnia vuosina 2015–2018 ja useimpien toimenpiteiden osalta kuormituksen vähenemä jatkuu myös tulevaisuudessa. Lisäksi Nutribute-alustan kautta rahoitetut toimenpiteet vähensivät fosforikuormitusta 28 tonnia. Yhteensä 34 tonnin fosforipäästöjen leikkaus vastaa suuren kaupungin vuotuisia jätevesipäästöjä. NutriTrade päättyi alkuvuodesta 2019. Hankkeen päärahoittaja oli EU:n Interreg Central Baltic -ohjelma ja sen toteuttivat John Nurmisen Säätiö, Helsingin yliopisto, Luonnonvarakeskus, SLU ja Anthesis Enveco.

EUROOPAN UNIONI
Euroopan
aluekehitysrahasto

NutriTrade
Support Offering for the Baltic Sea

BEST

BEST-hankkeessa tehostetaan teollisten jätevesien käsittelyä

Teollisten jätevesien käsittely tuo haasteita paikallisille jätevedenpuhdistamoille

Asutuskeskuksissa teollisuuden jätevesiä johdetaan usein kunnalliseen viemäriverkkoon. Toisinaan teolliset jätevedet voivat kuitenkin vahingoittaa viemäriverkostoja, laitteita ja puhdistusprosesseja ja jopa aiheuttaa vaaratilanteita puhdistamojen työntekijöille. Jos puhdistamot eivät pysty puhdistamaan niitä riittävän tehokkaasti, voi ravinteita ja haitta-aineita päästä vesistöihin.

Yhteistyö ja konkreettiset investoinnit ratkaisun avaimina

Kotitalouksien jätevesien puhdistuksessa on edetty huomattavasti viimeisten 10–15 vuoden aikana, mutta teollisten ja kotitalousjätevesien yhteiskäsittelyssä on Itämeren alueella monin paikoin vielä merkittäviä haasteita.

BEST-hankkeessa (Better Efficiency for Sewage Treatment) tehostetaan teollisten jätevesien käsittelyä kunnallisilla jätevedenpuhdistamoilla Itämeren alueella. Parannukset saadaan aikaan mm. teollisuuden, viranomaisten ja vesilaitosten yhteistyötä kehittämällä sekä tekemällä konkreettisia investointeja puhdistamoille. Hankkeen päärahoittaja on EU:n **Interreg Baltic Sea Region -ohjelma**.

Vuoden 2018 aikana hankkeessa koottiin tietoa teollisten ja kotitalousjätevesien yhteiskäsittelyn nykytilasta ja ongelmakohdista, etsittiin esimerkkejä hyvistä käytänteistä ja yhteistyömalleista sekä lisättiin toimijoiden tietoisuutta järjestämällä useita tapahtumia Itämeren rantavaltioissa. Ympäristöinvestoinnit etenivät suunnitteluvaiheesta kilpailutuksiin ja lupien hakuun.

Parempaa teollisen jäteveden esikäsittelyä ja tiedonvaihtoa koko Itämeren alueella

Vuoden 2019 aikana hankkeessa hahmotellaan tärkeimmät kehittämistarpeet maittain sekä työsetään suosituksia ja koulutuspakettia teollisten jätevesien käsittelyn parantamiseksi. Juustotehtaat **E-Piim** Virossa ja **Latvijas Piens** Latviassa toteuttavat investointeja jätevesien esikäsittelyyn, jotta paikallisten puhdistamoiden kapasiteetti ei ylittyisi. Lisäksi **vesilaitoksilla** parannetaan tulevien jätevesien seurantaa (Pölsamaa, Viro), fosforin poistoa (Doruchow, Puola) ja lietteen käsittelyä (Leszno, Puola).

Hanke järjestää vuoden aikana tapahtumia Pietarissa, Riikassa ja Kaliningradissa koskien teollisten ja kotitalousjätevesien yhteiskäsittelyä Venäjällä, elintarviketeollisuuden jätevesiä ja teollisten jätevesien esikäsittelymenetelmiä. Tapahtumien tavoitteena on tietojen vaihto ja hyvien käytänteiden levittäminen.

ANNE SAARENVÄLJUS

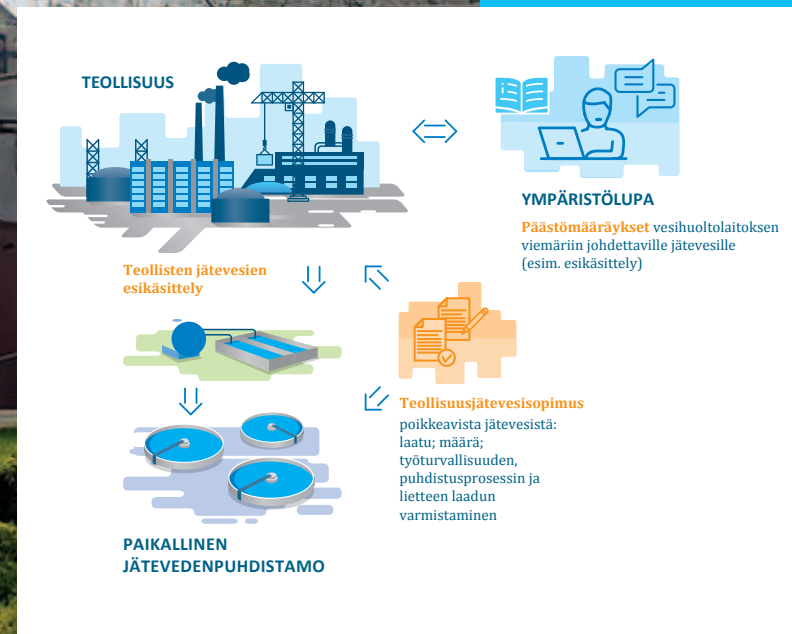
BEST-seminaari Pietarissa 21.3.2019.

BEST-HANKE: (Better Efficiency for Industrial Sewage Treatment)

- Hankkeen kesto: 1.10.2017–30.9.2020
- Budjetti koko hanke: 3,4 milj. €
- John Nurmisen Säätiön budjetti hankkeessa: 499 700 €
- Rahoitus: Interreg Baltic Sea Region (75/85 %)
- Hankkeen partnerit: Vesilaitoksia, kaupunkia, teollisuuslaitoksia, yliopistoja ja asiantuntijaorganisaatioita
- Mukana olevat maat: Suomi, Puola, Viro, Latvia, Venäjä, liitännäispartneriä myös Ruotsista, Saksasta ja Liettuasta
- Pilottikohteet: Leszno ja Doruchow, Puola; Jelgavas, Latvia; Pölsamaa, Viro
- Suomesta mukana Helsingin kaupunki (pääpartneri), HSY ja John Nurmisen Säätiö

John Nurmisen Säätiön rooli hankkeessa on laatia uudet suositukset teollisuusjätevesien parempaan käsittelyyn Itämeren alueen maissa. Säätiö tukee myös investointeja tekeviä vesilaitoksia sekä kehittää yhteistyömalleja.

Hankkeelle on myönnetty EU:n Itämeristrategian lippulaivastatus.

SEABASED

SEABASED-hanke etsii ratkaisuja meren sisäisen fosforikuorman pienentämiseen

Vanhat synnit kuormittavat Itämeremme ja viivästyttävät toipumista

John Nurmisen Säätiö on tehnyt pitkään töitä mereen päätyvien, sinilevän kasvua lisäävien fosforipäästöjen leikkaamisessa ja tuloksia on tullut. Valitettavasti Itämereen on ihmistoiminnasta päätynyt ylimäärin fosforia vuosikymmenten ajan, ajoilta ennen tehokkaita jätevedenkäsittelylaitoksia ja peltojen kipsikäsittelyjä. Kymmenien vuosien aikana kertynyt, meren sisäiseksi kuormaksikin kutsuttu fosforilasti päätty meren pohjasedimentteihin ja hapettomissa oloissa vapautuu jälleen levien käytettäväksi. Runsaat leväkukinnot vajoavat pohjalle kuoltuaan ja siellä niiden hajoaminen kuluttaa happea ja heikentää entisestään pohjan happitilannetta. Suomen ympäristökeskuksen uusimman tutkimuksen mukaan hapettomien pohjien määrä Itämerellä on kasvanut ja pääaltaan kunto on edelleen heikko, mikä yhdessä lämpimän sään kanssa voi johtaa pahaan sinileväkesään myös tulevina vuosina.

Kalastusta, kiertotaloutta ja kalkkisaven levitystä

Mitä mereen kertyneen fosforikuorman pienentämiseksi voisi tehdä? Koska tutkittua tietoa tehokkaista keinoista poistaa fosforia merestä on niukasti saatavilla, John Nurmisen Säätiö päätti yhdessä suomalaisten ja ruotsalaisten kumppanien kanssa selvittää tarkemmin eri menetelmien toimivuutta testaamalla muutamaa valittua menetelmää pienimuotoisesti **SEABASED-hankkeessaan** (Seabased Measures in Baltic Sea Nutrient Management). EU:lta ja yksityislahjoittajilta saadun rahoituksen turvin keräämme tietoa eri menetelmien vaikutuksista, kustannustehokkuudesta ja soveltuvuudesta Itämeren oloihin.

Ruotsiin, Ahvenanmaalle ja Suomeen sijoittuvilla piloteilla edistetään myös kiertotaloutta: hankkeessa hoitokalastettavan kolmipiikin hyötykäyttövaihtoehtoja selvitetään, peltoja kastellaan merestä poistetuilla ravinnepitoisilla vesillä ja kalkkikiviteollisuuden sivutuotetta kalkkisavea testataan fosforin sitomiseen pysyvästi merenpohjaan. Lisäksi kokeillaan menetelmää, jolla voitaisiin poistaa fosforia ja aktiivista, happea kuluttavaa pintakerrosta meren sedimenteistä.

Hankkeen tuloksina uusia työkaluja paikalliseen vesiensuojeluun ja sisäisen fosforikuorman vähentämiseen

Pilottitoimilla saavutettavien konkreettisten fosforivähennysten lisäksi hankkeen tuloksista kootaan viranomaisille ja päätöksentekijöille suunnattu ohjeisto erilaisten toimenpiteiden soveltuvuudesta sisäisen fosforikuorman vähentämiseen Itämeren eri olosuhteissa. Lisäksi Ahvenanmaalla konseptoidaan vedenalaisten ympäristöjen kompensointijärjestelmä, johon sisällytetään hankkeen piloteista paikalliseen vesiensuojeluun soveltuvimmaksi osoittautuvat toimet.

Hankkeen aikana edistämme avointa keskustelua toimenpiteistä ja niiden soveltuvuudesta tutkijoiden ja yhteiskunnan eri toimijoiden välillä järjestämällä tapahtumia ja työpajoja. Tieteellisten näkemysten kartoittaminen ja keskustelu käynnistettiin syksyllä 2018 Turussa järjestetyllä tieteellisellä työpajalla, ja työ jatkuu vuoden 2019 aikana vastaavalla tilaisuudella Ruotsissa. Keskustelua rakennetaan myös muiden sidosryhmien kanssa sekä Suomessa että Ruotsissa.

Seuraa SEABASED-hankkeen etenemistä sen kotisivuilla (englanniksi): <https://seabasedmeasures.eu/>

SEABASED-HANKE PÄHKINÄNKUORESSA:

- SEABASED-hanke (Seabased Measures in Baltic Sea Nutrient Management) käynnistyi maaliskuussa 2018. Suomalais-ruotsalaisessa -yhteistyöhankkeessa arvioidaan toimia, joilla tähdätään merialueiden tilan parantamiseen meren sisäistä kuormitusta vähentämällä.
- Hankkeessa pilotoitavia toimia ovat mm. sedimentin aktiivisen, happea kuluttavan pintakerroksen poistaminen, ravinteikkaan pohjanläheisen veden kierrättäminen hyötykäyttöön maataloudessa sekä fosforin sitominen merenpohjan sedimenttiin pysyvästi kalkkikivipohjaisen luonnonmateriaalin avulla.
- Lisäksi Ahvenanmaalla suunnitellaan vedenalaisen ympäristön kompensointijärjestelmä, joka voi jatkossa toimia yhtenä paikallisena merensuojelun työkaluna ja on sovellettavissa myös muualle.
- Hankkeen tavoitteena on edistää avointa, yhteiskunnan eri toimijoiden välistä dialogia uudentaisten toimenpiteiden hyödyistä ja riskeistä, sekä niiden soveltuvuudesta Itämerelle.
- Projektia johtaa John Nurmisen Säätiö, ja yhteistyökumppaneina hankkeessa ovat mukana Varsinais-Suomen ELY-keskus, Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Ahvenanmaan kalankasvattajayhdistys, Tukholman yliopisto sekä Itä-Götanmaan lääninhallitus.
- EU:n Interreg Central Baltic 2014–2020 -ohjelma rahoittaa hanketta 2,1 miljoonalla eurolla, ja sen kokonaisbudjetti on noin 2,8 miljoonaa euroa. Säätiön rahoitusosuudeksi jää kansallisen vastinrahoituksen jälkeen noin 75 000 euroa.

ROBERTA BROSTROM

ELY-keskus / RINA PATTINEN

JOHAN NURMINEN

Lähikalahanke

Meren aalloista lautaselle

Järki Särki Paistetut nuudelit 4 annosta

Nopeasti valmistuva Järki Särjellä höystetty nuudeliruoka sopii niin arjen pelastajaksi kiireen keskellä kuin leppoisan viikonlopun rentoon ruoanlaittoon

1 prk (180 g)	Järki Särkeä luomutomaatti & yrtit
1 pkt (200 g)	leveitä nuudeleita
2	porkkanaa
100 g	siitakesieniä
4	valkosipulinkynttä
2 tl	tuoretta inkivääriä
1 ps (100 g)	lehtipinaattia
3 rkl	soijakastiketta
2 rkl	seesamiöljyä
1 rkl	ruokosokeria
5	retiisiä
1 rkl	seesaminsiemeniä

1. Keitä nuudelit pakkauksen ohjeen mukaan. Valuta nuudelit.
2. Kuori ja suikaloi porkkana ohuiksi tikuiksi. Viipaloi sienet. Kuori ja hienonna valkosipulinkynnet. Raasta tarvittava määrä tuoretta inkivääriä.
3. Kuumenna öljy pannulla ja lisää valkosipuli ja inkivääri, kuullota noin minuutti. Lisää porkkanat ja sienet ja paista muutama minuutti. Lisää joukkoon pinaatti ja paista edelleen pari minuuttia. Lisää nuudelit ja särkipalat. Mausta nuudelit soijakastikkeella, seesamiöljyllä ja ruokosokerilla.
4. Sekoita nuudeleihin lopuksi viipaloituit retiisit ja seesaminsiemenet

LAHNA, Itämeren aliarvostetuin voimavara, on löytänyt tiensä monen ihmisen lautaselle John Nurmisen Säätiön **Lähikalahankeeseen** avulla. Kotimainen särkikala on paitsi herkullista ja terveellistä, sen pyynti myös poistaa ravinteita fosforiyltäkylläisyydessä kylpevästä Itämerestä. Rehevöitymisestä hyötyvien särkien ja lahnojen pyynti tasapainottaa kalaston rakennetta ja tuo lisää elintilaa myös petokaloille. Haitta-aineetkaan eivät estä särkikalojen syöntiä, koska haitalliset aineet eivät pääse kertymään vähärasvaisiin kaloihin.

Lähikalahanke sai vuonna 2018 **ELO-säätiön Lentävä Lautanen -ruokakulttuuripalkinnon** työstään särkikalalan elintarvikekäytön edistämiseksi. Kaupoista löytyykin jo mitä maittavampia lahna- ja särkituotteita. **Kesko** laajensi tuotevalikoimaansa uudella pinaattisella saaristolaiskalapihvilla ja **Järki Särki** -säilykkeet löytyvät yhä useamman kaupan hyllyltä. Lisäksi **Särkifood Oy** lanseerasi uuden, kotimaisen Itämeren lahnasta valmistetun kalajauhelihapakasteen.

Vaikuta Itämeren tilaan kukkarollasi

Vuonna 2018 hankkeessa kalastettiin n. 200 000 kiloa lahnaa ja särkeä, minkä ansiosta fosforia poistui Itämerestä 1,6 tonnia. Koko hankkeen aikana Itämerestä on saatu poistettua noin 4,5 tonnia fosforia. Vuoden 2019 tavoitteena on pyytää 200 000 kiloa särkikaloja. Jatkamme työtämme tuotantoketjun kaupallistamisessa, jotta yhä useampi särkikalatuote löytyisi kauppojen hyllyiltä ja lopulta ruokalautasilta myös hankkeen päätty-

tyä vuoden 2019 lopussa. Kysyntä ja tarjonta kulkevat käsi kädessä, ja kuluttajan valta on suuri. Muistathan siis kysyä lähikaupastasi kestävästi kalastetuista särkikalatuotteista ja äänestää kukkarollasi puhtaamman Itämeren puolesta!

Lue lisää hankkeesta:
www.johnnurmisenasaatio.fi

LÄHIKALAHANKE PÄHKINÄNKUORESSA:

- Ravinteet kiertoon ja särkikala ruokapöytään
- Kalansaaliin mukana vesistöistä poistuu ravinteita, mikä auttaa vähentämään rannikkovesien rehevöitymistä
- Hanke edistää kotimaisen, vajaan hyödynnetyn särkikalalan elintarvikekäyttöä Suomessa.

Hankkeen toteutus

- Sopimuskalastajat valitaan vuosittain avoimella haulla.
- Sitoutuneet yhteistyökumppanit mukana tuotantoketjussa.
- Kesto n. 5 vuotta, toiminnan laajentaminen asteittain Turun seudulta muualle Suomeen.
- Lähikalahanke oli Saaristomeren osalta mukana yhtenä pilottina NutriTrade-hankkeessa, jota osarahoitti EU Interreg Central Baltic -ohjelma (2015–2018).

Toiminnan periaatteet

- Hoitokalastukseen perustuvat reunaehdot hankkeen ekologisen ja sosiaalisen kestävyysnäkymän varmistamiseksi.
- Kaikki toiminta on avointa ja läpinäkyvää.

Kipsillä kohti kirkkaampia vesiä

VANTAANJOEN KIPSIHANKKEESSA käsitellään vuosina 2018–2020 kipsillä jopa 3 500 hehtaaria Vantaanjoen valuma-alueen peltoja. Toimenpide vähentää ravinne- ja kiintoainekuormitusta Vantaanjokeen ja Suomenlahteen parantaen siten näiden vesialueiden ekologista tilaa ja virkistyskäyttöarvoa. Hankkeen ovat mahdollistaneet **John Nurmisen Säätiön yksityiset tukijat** sekä **ympäristöministeriön** myöntämä kärkihankerahoitus. Hankkeessa mukana ovat **John Nurmisen Säätiö, Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesien-suojeluyhdistys ry, Helsingin yliopisto** sekä **Suomen ympäristökeskus**. Kipsikäsittelyn toteuttavat paikalliset viljelijät.

Kipsi on todettu erittäin tehokkaaksi fosforin pidättäjäksi ja maan rakenteen kohentajaksi. Peltojen kipsikäsittelyä on tutkittu aiemmin useissa tutkimushankkeissa sekä testattu laajasti **Liedon ja Paimion kipsipilotissa**, jonka toteuttivat ympäristöministeriön rahoittama **SAVE-hanke** sekä **EU Interreg Central Baltic -ohjelman** rahoittama **NutriTrade-hanke**.

Kipsikäsittely sai positiivisen vastaanoton

Vuonna 2018 käynnistetty Vantaanjoen kipsihanke sai lentävän lähdön, kun mukaan ilmoittautui 23 innostunutta viljelijää. Yhteensä 1070 hehtaaria peltoa käsiteltiin kipsillä sään ollessa suotuisa. Vesien suojeletoimi on viljelijälle täysin kuluton. Hanke vastaa kaikista kustannuksista, jotka liittyvät kipsin kuljetukseen, levitykseen ja työn suunnitteluun.

Vuonna 2019 kipsikäsittelyä jatketaan tavoitteena levittää kipsiä syksyllä puintien jälkeen yli 2 000 hehtaarille. Mukaan kutsutaan viljelijöitä Vantaanjoen koko valuma-alueelta. Kipsin levityksen ohella hankkeessa seurataan toimenpiteen vaikutuksia valumavesien laatuun ja kalastoon.

Menetelmän tehokkuus ja toimivuus on myös tuonut hankkeelle lisää tukijoita. **Euroclear** lahjoitti merkkipäivänään 25 000 euroa Vantaanjoen kipsihankkeelle ja **Yara** lahjoitti 2 500 hehtaarille tarvittavan kipsin. Myös poliitikot suhtautuivat myönteisesti peltojen kipsikäsittelyyn säätiön alkuvuodesta 2019 järjestämässä Itämeri-vaalikeskustelutilaisuudessa, ja toiveissa onkin, että kipsikäsittely saataisiin osaksi maatalouden tukijärjestelmiä.

Itämeri puhtaammaksi yksi valuma-alue kerrallaan

Ympäristöministeriö julkisti **Veden vuoro -vesien-suojelun tehostamisohjelman** maaliskuussa 2019. Ohjelmassa maatalouden innovatiivisiin vesien suojelelumenetelmiin on varattu 25 miljoonaa euroa, josta valtaosa käytetään kipsin levitykseen Varsinais-Suomessa. Tämä on erittäin hyvä uutinen kaikille Saaristomeren ystäville. Kattavan peltojen kipsikäsittelyn avulla voidaan välttää jopa useiden satojen tonnien fosforivaluma pahoin rehevöityneelle Saaristomerelle ja näin auttaa merta toipumaan.

John Nurmisen Säätiö toteutti 2018–2019 kipsikäsittelyä myös Porvoossa, kun **Porvoon vesi** neutraloi oman ravinnejalanjälkensä tukemalla kipsin levitystä. Monet muutkin vesilaitokset Suomessa ovat neutraloineet ravinnejalanjälkensä säätiön kehittämän **Nutribute-joukkorahoitus** alustan kautta. Kuka tahansa voi ehdottaa uusia hankkeita samaiselle alustalle, minkä jälkeen asiantuntijapaneeli arvioi suojeletoimien vaikutukset ravinne päästöihin ja hankkeeseen liittyvät mahdolliset riskit. Kriittisen tarkastelun läpäisevät hankkeet saavat mahdollisuuden varainkeruukampanjan aloittamiseen.

KIPSIKÄSITTELY PÄHKINÄNKUORESSA:

- Kipsi on kidevedellistä kalsiumsulfaattia ($\text{CaSO}_4 \cdot 2 \text{H}_2\text{O}$).
- Kipsi on maanparannusaine, joka parantaa maaperän mururakennetta. Tämä auttaa eroosion torjunnassa.
- Kipsi ei muuta maan pH:ta.
- Kipsin ansiosta fosfori sitoutuu maaperään niin, että huuhtoutuminen puolittuu. Fosfori säilyy kuitenkin kasveille käyttökelpoisessa muodossa.
- Kipsi leikkaa myös liuenneen fosforin kuormitusta noin neljänneksellä. Tämä on vesistöjen kannalta erittäin tärkeää, sillä liennut fosfori on levien "pikaruokaa".
- Kipsi pystyy sitomaan fosforia myös lannan levityksen yhteydessä.
- Kipsi vähentää orgaanisen hiilen huuhtoumaa pellolta.
- Kipsin mukana peltomaa saa varsinkin ristikkukaisten tarvitsemää rikkiä.
- Kipsiä ei suositella käytettäväksi järvien valuma-alueilla sen sisältämän sulfaatin takia.
- Merissä sulfaattia on luonnostaan niin paljon, että jokivesien tuomalla sulfaatilla ei ole merkitystä – kipsikäsitteltyjen alueiden jokivesien pitoisuudet ovat huomattavasti meren sulfaattipitoisuuksia alhaisempia.
- Nykyiset säädökset eivät mahdollista teollisuuden sivuvirtakipsin käyttöä luomutuotannossa.
- Kipsi on tutkittu, edullinen ja varma tapa vähentää maatalouden vesistökuormitusta, eikä sen käyttö häiritse tilan perustoimintoja.

John Nurmisen Säätiön yhteistyökumppanit 2018–2019

Aalto-yliopiston ylioppilaskunta, Algol, Arkkitehtitoimisto Virkkunen & Co Oy, Aventum Partners Oy, Balance-Team Oy, Bisnode, BMH Technology, Boehringer Ingelheim Finland, Capacent Oy, Cederqvist & Jäntti Arkkitehdit Oy, Desico, Dictamen Oy, Eficode, Emmaus Helsinki ry, Encore Ympäristöpalvelut Oy, ESL Shipping, Evli Pankki Oyj, Evermade, Fact Law, Fat Lizard, FCG Finnish Consulting Group Oy, Flow, Freska Finland, Futurice, Golden Oriol, Gina Tricot AB, HaminaKotka Satama Oy, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, Helsinki Contemporary, Helsinki International Horse Show, Hotelli Rantapuisto, Howden Finland Oy, Innofactor Oyj, JoyActor, Karhuvoima, Katajanokan Rotaryklubi, KL-Lämpö, Kotkan Energia, Kotkan kaupunki, Kymen Vesi, MAKIA, Nor-Maali Oy, Orion, Osmia, Oy Sea Load Shipping SLS Ltd., PLC Uutechnic Group, Polarn O Pyret, Porvoon kaupunki, Rightware Oy, Ritvanen Partners, RoihuLaw, Roschier, RunFest, Saaren Taika, Septor, Sievo, Sinituote Oy, Skipperi, Sound of Sea, Solar Water Solutions, Stena Recycling Oy, Suomen Euromaster, Suomen Palautuspakkaus, Suomen Uusiomuovi Oy, Tallink Silja Oy, Tapaturmavakuutuskeskus TVK, Tieto, Turun seudun puhdistamo, VESI Bottle, Venevuokraamo Jahti Oy, WB-Sails, Xtra Stærk Ocean Racing Society ry

Säätiön varainhankinta toiminnan mahdollistajana

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ kerää varoja Itämeren suojeluun Puhdas Itämeri -hankkeille, kulttuurihankkeille, sekä koko säätiön toimintaan. Vuonna 2018 valtaosa lahjoituksista tehtiin Itämeren suojeluun. Kulttuuritoiminnalle saatiin parin merkittävän yksityislahjoituksen lisäksi varoja tuotemyynnillä ja lisenssituotoilla. Ks. Säätiön toiminnan rahoitus vuonna 2018 sivuilla 42–46.

Säätiö on mukana yhteistyökampanjoissa ja -verkostoissa, jotka tuovat säätiölle lisää tunnettuutta sekä sitä kautta myös uusia kumppanuuksia. Itämeren ja sen perinnön pelastaminen on yrityksille ajan-kohtainen tapa toteuttaa ympäristötyötä ja yhteiskuntavastuuta. Tukemalla John Nurmisen Säätiötä yritykset voivat olla mukana tekemässä konkreettista ja tuloksellista Itämeren suojelutyötä sekä varmistamassa, että meren tarinat siirtyvät myös tuleville sukupolville.

Yritysten ja yksityishenkilöiden tuki ovat avainroolissa siinä, että säätiö voi toteuttaa konkreettisia ja tuloksellisia Itämeren suojelun ja kulttuuriperinnön vaalimisen toimenpiteitä. Säätiö satsaa suurelle yleisölle suunnattuun kampanjointiin ja markkinointiviestintään erityisesti kesäkuukausina. Markkinointiviestintää toteutetaan yhdessä markkinointiviestintätoimisto Supersonin kanssa.

Tutustu verkkosivuiltamme monipuolisiin tapoihin osallistua työhömmme ja ota yhteyttä!
www.johnnurmisenasaatio.fi

*Kiitämme kaikkia
meille lahjoituksen
tehneitä sekä pro bono
-työtä ja palveluita
lahjoittaneita, teidän
avullanne työmme
jatkuu!*

KOTIMAAN ENERGIA

"HALUAMME olla mukana aidosti vastuullisessa toiminnassa – ja puhdas Itämeri on meille kaikille elintärkeä tavoite. Säätiön Itämeri-työ pohjautuu tieteellisiin tutkimuksiin ja avustushankkeiden tulokset ovat konkreettisesti mitattavissa. Asiakkaamme ja yhteistyökumppanimme ovat avainroolissa kestävän liiketoiminnan toteuttamisessa. Itämeren puolesta taisteleva John Nurmisen Säätiö on hyvä esimerkki kumppanista, joka tekee ympäristötyötä vahvalla ammattitaidolla sekä täydellä sydämellä."

— Sponda Oyj:n
vastuullisuuspäällikkö
Pirkko Airaksinen

METSO

"MERI JA LUONTO ovat Makialla osana identiteettiämme ja toimivat inspiraation lähteenä, kun suunnittelemme mallistojamme. Meille onkin erityisen lähellä sydäntä olla tukemassa John Nurmisen Säätiön tärkeää työtä Itämeren hyväksi."

— Makian Brand Manager Joni Malmi

"ITÄMERI on meille suomalaisille tärkeä. Yhteistyömme John Nurmisen Säätiön kanssa jatkuu nyt kolmatta vuotta ja emme voisi olla tähän tyytyväisempiä. Kotimaan Energian Vihreä valinta -tuotteella asiakas saa uusiutuvalla energialla tuotettua sähköä vedestä, tuulesta ja auringosta. Vesivoiman alkuperä voidaan jäljittää aina laitostasolle asti, millä myös varmistetaan, että vesivoima on tuotettu vaelluskalaystävällisissä tuotantolaitoksissa."

Uusiutuvan energian valinneet asiakkaat tekevät samalla hyvää, sillä palvelun hintaan sisältyy 5 euron vuosilahjoitus säätiön Puhdas Itämeri -hankkeille. Olemme saaneet asiakkailtamme runsaasti positiivista palautetta Vihreä Valinta -tuotteestamme ja useat ovat valinneet Kotimaan Energian sähköyhtiökseen John Nurmisen Säätiön yhteistyön takia. Vuonna 2019 lahjoituksen määrä kasvaa hienosti: Kotimaan Energia tulee lahjoittamaan asiakkaidensa puolesta yli 200 000 euroa John Nurmisen Säätiölle. Ympäristöarvot sekä puhtaammat kala- ja uimavedet ovat selvästi meidän asiakkaiden sydäntä lähellä. Olemme valtavan ylpeitä asiakkaistamme ja erinomaisesta yhteistyöstä säätiön kanssa."

— Kotimaan Energian toimitusjohtaja Tuomas Oksanen

"OLEMME VUOSIKAUSIA tukeneet yhteiskunnallisesti tärkeitä kohteita. Nyt on Itämeren vuoro. John Nurmisen Säätiön konkreettisella työllä on saatu näkyviä tuloksia Itämeren suurimman ympäristöongelman hillitsemisessä. Haluamme olla mukana tekemässä vaikuttavaa työtä Itämeren hyväksi, ja tämä on meille luonteva kohde, sillä meillä on omaa toimintaa kaikissa Itämeren ympäröivissä maissa."

— Orion Oyj:n toimitusjohtaja Timo Lappalainen

"VEDENKÄYTÖN MINIMOIMINEN on tärkeää erityisesti kaivoasiakkaillemme ja siksi se on yksi keskeinen osa tuotekehitystämme. Veden riittävyys lisäksi veden puhtaus on kriittinen tekijä ihmiskunnan ja kaikkien elollisten tulevaisuuden kannalta. Valitsimme John Nurmisen Säätiön sponsorointikohteeksemme, sillä säätiön tekemä työ Itämeren tilan parantamiseksi on merkityksellistä myös laajemmassa mittakaavassa."

— Metson kestävästä kehityksestä vastaava johtaja
Kaisa Jungman

"GEBERIT OY on järjestänyt putkistojärjestelmien asentamisessa käytettyjen muovisten suojatulppien ja puristusindikaattorien suojamuovien keräyksen. John Nurmisen Säätiö tekee tuloksellista työtä Itämeren hyväksi ja siksi säätiö valikoituikin lahjoituskohteeksemme. Mitä enemmän tulppia palautuu, sitä enemmän lahjoitamme rahaa säätiön Puhdas Itämeri -hankkeille. Annamme jokaista palautettua kiloa kohden merensuojeluun 20 euroa."

— Geberit Oy:n toimitusjohtaja Kim Lövkvist

"VUODEN 2018 KAMPANJAMME tavoitteena oli kasvattaa digitaalisten palveluidemme käyttöastetta sekä kannustaa asiakkaitamme e-laskun valintaan paperin kulutuksen vähentämiseksi. John Nurminen Säätiö oli luonnollinen valinta tämän ympäristöteemaa käsittelevän kampanjan kumppaniksi, koska Itämeri on meille isona pohjoismaisena toimijana hyvin näkyvä ja läheinen asia. Säätiön aktiivinen ja johdonmukainen työ Itämeren hyvinvoinnin edistämiseksi on samaan aikaan innostavaa sekä toivoa herättävää. Olemme erittäin tyytyväisiä, että voimme tällä tavoin olla tukemassa tätä arvokasta työtä. Kampanjan tuloksista kertoo parhaiten se, että tulemme jatkamaan yhteistyötä myös vuonna 2019."

— If Vakuutuksen henkilöasiakkaista vastaava
asiakkuusjohtaja Toni Svärd

GEBERIT OY

Säätiön toiminnan rahoitus vuonna 2018

SÄÄTIÖN varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut on kerrottu tuloslaskelmassa Merikulttuuri ja Puhdas Itämeri -hankkeet kohdissa (ks. tuloslaskelma sivu 48.) Merikulttuurin toiminnan kulujäämä vuonna 2018 oli -45 474 euroa (-289 885 euroa vuonna 2017). Puhdas Itämeri -hankkeiden tilikauden ylijäämä oli kokonaisuutena 1 166 192 euroa (155 449 euroa vuonna 2017). Säätiön tuloslaskelmassa tilikauden ylijäämä rahastosiirtojen jälkeen vuonna 2018 oli 104 507 euroa (670 821 euroa vuonna 2017).

Varainhankinnan tuotot ja kulut näytetään tuloslaskelmassa omana kokonaisuutenaan. Suurin osa lahjoituksista on kohdennettuja. Säätiön yritys- ja yksityishenkilöiltä saamat lahjoitukset vuonna 2018 olivat 2 269 593 euroa (792 045 euroa vuonna 2017). Ferring lahjoitti yhteensä 250 000 euroa, josta 125 000 euroa säätiön koko toimintaan ja 125 000 merikulttuuritoimintaan. Vantaanjoen kipsihankkeeseen saatiin lahjoituksia yhteensä 765 000 euroa. Sanoma Oyj:ltä saatiin lahjoituksena mediatilaa yhteensä 150 000 euron arvosta. (Sanoman mediatilalahjoitus näkyy tuloslaskelmassa varainhankinnan tuottoina ja kuluina, mutta on jätetty pois kuvista 2 ja 3.)

Varainhankinnan kulut vuonna 2018 olivat 431 991 euroa (218 855 euroa vuonna 2017). Kuluihin sisältyy mm. mediatilakuluja, palkkakuluja ja varainhankintakampanjoiden ja varainhankinnan digialustojen kehityskuluja. Varainhankinnan tulos kulujen ja toimintaan

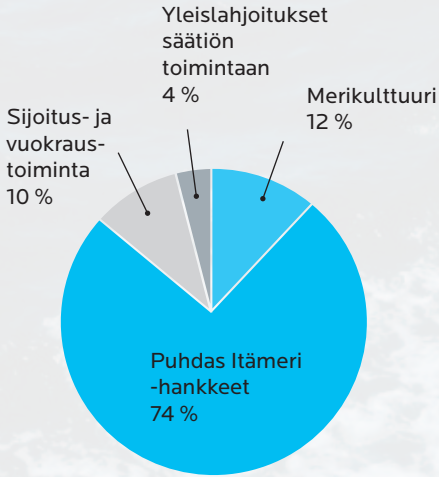
kohdentamisen jälkeen oli -296 986 euroa (-156 730 vuonna 2017). Säätiön taseen loppusumma tilikauden 2018 lopussa oli 10 471 616 euroa (9 857 756 euroa vuonna 2017). Oma pääoma oli 10 180 202 euroa (9 603 103 euroa vuonna 2017).

Merikulttuuritoiminnan rahoitus ja kulut

Merikulttuurin toiminta rahoitetaan kirjamyynnin tuotoilla, oheistuotteiden myynnillä, avustuksilla, lahjoitusvaroilla sekä säätiön omaisuudenhoitosalkun tuotoilla.

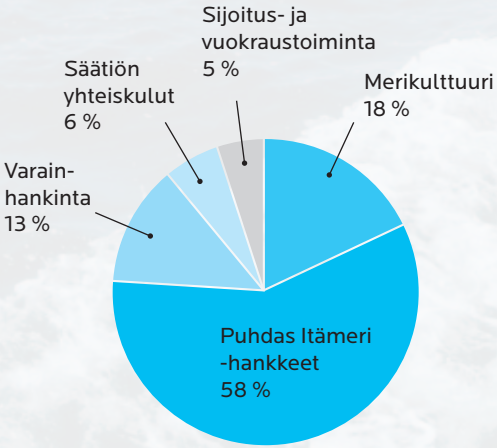
Säätiön kirjamyynnin tuotot vuonna 2018 olivat 118 100 euroa (175 909 euroa vuonna 2017). Kirjamyynnin pienempi volyymi edellisvuoteen verrattuna johtui julkaistujen kirjojen edullisista hinnoista. Merikulttuuritoimintaan tehtiin lahjoituksiin 170 000 euroa (70 000 euroa vuonna 2017) sisältyy Ferringin tekemä 125 000 euron lahjoitus. Hallituksen puheenjohtaja Juha Nurminen teki merikulttuuritoiminnalle 15 000 euron lahjoituksen. Avustuksina Loki-hankkeelle saatiin 30 000 euron avustus Jenny ja Antti Wihurin rahastosta ja 25 000 euroa Museovirastolta, yhteensä 55 000 euroa (40 483 euroa vuonna 2017).

Merikulttuurin kulut olivat 404 657 euroa (586 703 euroa vuonna 2017). Kulttuuritoiminnan kulut koostuvat pääosin julkaisutoiminnan kuluista 178 769 euroa

KUVA 1. JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN TULOJEN JAKAUTUMINEN VUONNA 2018

Säätiö rahoittaa toimintansa lahjoitusvaroilla, avustuksilla, julkisella rahoituksella sekä vuokraus- ja sijoitustoiminnan tuotoilla. Tuottoja saadaan myös kirja- ja tuotemyynnistä sekä esimerkiksi tapahtumien pääsylippumyynnistä. Vuonna 2018 pääosa lahjoituksista annettiin Itämeren suojeleluun. Säätiö sai myös yleislahjoituksia koko toimintaansa. Yleislahjoitusten avulla säätiö voi varmistaa toimintansa jatkuvuutta, mihin sisältyy myös merellisen kulttuurisäällön tuottaminen.

KUVA 2. JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN VARSINAISEN TOIMINNAN KULUJEN JAKAUTUMINEN

Kuvassa esitetään John Nurmisen Säätiön varsinaisen toiminnan kulujen jakautuminen. Merikulttuuriin sisältyy julkaisu- ja Loki-hankkeen kuluja. Toiminnasta valtaosa on Itämeren suojelutyötä.

KUVA 3. PUHDAS ITÄMERI -HANKKEIDEN KULUJEN JAKAUTUMINEN

Vuonna 2018 valtaosa lahjoituksista ja avustuksista saatiin Puhdas Itämeri -hankkeille. Näistä 73 % käytettiin toimintaan, ja 27 % varainhankintaan ja hallintoon.

(234 266 euroa vuonna 2017), Loki-hankkeen kuluista 56 198 euroa (161 754 euroa vuonna 2017) ja yleiskuluista 110 225 euroa (120 116 euroa vuonna 2017). Julkaisutoiminnan kuluihin sisältyy mm. markkinointi- ja varastointikustannukset sekä uusien kirjojen tuotantokustannukset. Tuotantokustannukset muodostuvat mm. kuvaoikeushinnoista, kirjailijoiden palkkioista ja painokustannuksista.

Säätiön kokoelmien arvo taseessa oli 725 007 (658 157 euroa vuonna 2017).

Puhdas Itämeri -hankkeiden rahoitus ja kulut

Säätiö rahoittaa Puhdas Itämeri -hankkeet yksityishenkilöiden ja yritysten lahjoituksilla, yritysyhteistyöllä (esim. tuotemyynti) sekä hankkimallaan julkisella rahoituksella. Itämeren suojeluun kohdenneet lahjoitukset ohjataan Puhdas meri II -rahastoon. Rahasto käsitellään säätiön omassa pääomassa erillisenä sidotuna rahastona, jonka pääomaa voidaan käyttää vain rahaston sääntöjen mukaiseen käyttötarkoitukseen. Rahaston tarkoituksena on toimia puhtaan Itämeren puolesta siten, että Itämeren luonto- ja käyttöarvo paranevat. Rahaston pääoma 31.12.2018 oli 3 521 573 euroa (2 735 778 euroa vuonna 2017). Tilikauden 2018 aikana rahastolle kerätyt tuotot (lahjoitukset, avustukset sekä sijoitustoiminnan tuotot) ylittivät rahaston toiminnan kulut. Tulevaisuutta varten rahastoon siirrettiin 785 795 euroa. Vantaanjoen kipsihankkeen osuus Puhdas Meri -rahastoon siirretyistä varoista oli 513 256 euroa (vuonna 2017 tehtiin 63 406 euron rahastosiirto, jolla katettiin Puhdas Itämeri -hankkeiden alijäämää). Puhdas Itämeri -hankkeiden tilikauden ylijäämä oli kokonaisuutena 1 166 192 euroa (alijäämä 150 358 euroa vuonna 2017).

Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden tuotot olivat yhteensä 2 469 154 euroa (1 208 462 euroa vuonna 2017), joista yritysten ja yksityishenkilöiden tekemien lahjoitusten osuus oli 1 964 588 euroa (659 920 euroa vuonna 2017). Säätiön saaman julkisen rahoituksen

määrä vuonna 2018 oli 504 566 euroa (354 362 euroa vuonna 2017), joka koostuu pääosin EU:n rahoitusosuuksista sekä Ympäristöministeriön myöntämästä tuesta Vantaanjoen kipsihankkeelle (71 111 euroa).

Puhdas Itämeri -hankkeiden kulut vuonna 2018 olivat 1 302 962 euroa (1 053 013 euroa vuonna 2017). Projektikuluihin sisältyy säätiön omien asiantuntijoiden ja viestinnän palkkakuluja, matkakuluja, asiantuntijapalveluita sekä hankkeiden investointikustannuksia. Vuonna 2018 projektikulujen ja viestinnän osuus kuluista oli 1 165 487 euroa (799 631 euroa vuonna 2017), ja yleiskulujen 137 475 euroa (253 382 euroa vuonna 2017). Puhdas Meri -rahastoon on erikseen kohdistettu Itämeritoimintaan liittyvän varainhankinnan suorat kulut 431 992 euroa (218 855 euroa vuonna 2017).

Säätiön varainhoito ja pääoman hoito

Säätiön varallisuutta hoidetaan suunnitelmallisen tuottavasti, jotta säätiö pystyy toteuttamaan säätiön säännöissä määriteltyä tarkoitustaan. Säätiö ei käy aktiivisesti kauppaa rahoitusmarkkinoilla lyhyen aikavälin voiton tavoittelemiseksi. Tämän vuoksi sijoitusten käyvän arvon muutos on kirjattu omaan pääomaan sisältyvään käyvän arvon rahastoon Kirjapolain 5:2:n mukaan. Tämä tarkoittaa, että vain sijoitusomaisuuden realisoituneet voitot ja tappiot esitetään tuloslaskelmassa. Realisoitumattomat arvonmuutokset esitetään taseen käyvän arvon rahastossa. Käypään arvoon arvostettu omaisuus sisältää säätiön omistamat rahastosijoitukset ja osakkeet huoneisto-osakkeita lukuun ottamatta.

Säätiön sijoitussalkun varojen hoidosta vastasi eQ. Säätiön hallitus seuraa sijoitusten tuottoa säännöllisesti kokouksissaan. Vuonna 2018 varainhoitaja kävi säätiön hallituksen kokouksissa kaksi kertaa raportoimassa sijoitusten tuotosta ja riskeistä. Säätiön sijoitustoiminnassa saatiin maltillinen tulos haastavista sijoitusmarkkinoista huolimatta vuonna 2018. Kulujen jälkeen säätiön pääomasalkun tulokseksi jäi 143 026

euroa (1 003 740 euroa vuonna 2017). Vuonna 2017 sijoitustoiminnan tuotto oli sijoitussalkun vaihdosta johdettua 1 176 596 euroa.

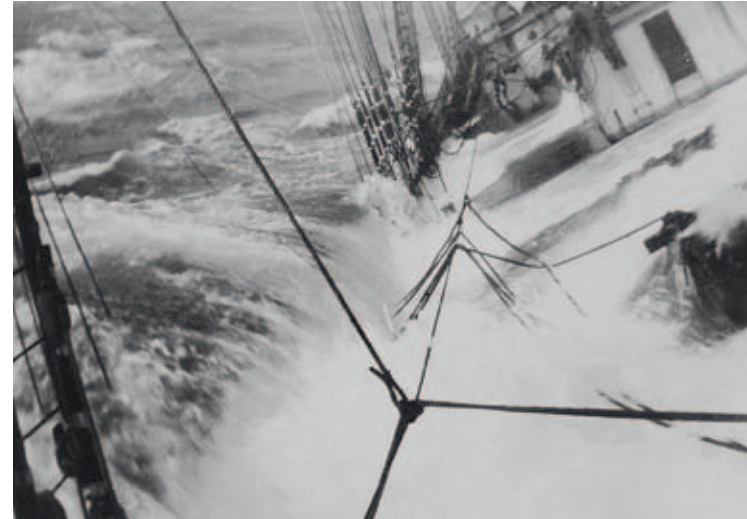
Vuonna 2018 säätiön sijoitusten arvo oli 7 920 858 euroa vuonna (8 175 027 euroa vuonna 2017). Säätiön sijoitettava varallisuus koostuu Länsi-Pasilassa sijaitsevan Huolintatalon osakkeista sekä varainhoitajan hoidossa olevasta omaisuudenhoitosalkusta. Säätiön vuoden 2018 sijoitustulos perustuu omaisuudenhoitosalkun suunnitelmalliseen ja tuottavaan hoitoon. Vuoden aikana säätiön varoilla hankituilla osakesijoituksilla on käyty kauppaa säätiön varainhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja tappioiden minimoimiseksi. Joulukuusta 2017 lähtien säätiön omaisuutta on hoidettu yhdessä sijoitussalkussa. Salkun realisoituneista tuotoista maksetaan korkoa Puhdas Meri -rahaston pääomalle. Vuonna 2018 Puhdas Meri -rahastoa kartutettiin sijoitustuotoilla 51 594 eurolla.

Vuokraustoiminta

John Nurmisen Säätiö omistaa noin 11 % Huolintatalosta Länsi-Pasilassa (noin 892 m²). Huolintatalossa sijaitsevat myös säätiön toimitilat ja kokoelmat. Ne tilat, jotka eivät ole säätiön käytössä, ovat vuokrattuna. Säätiön Huolintatalossa sijaitsevasta kaksikerroksisesta toimipisteestä yläkerta (120 m²) on Juha Nurmisen omistama, kun taas alakerran toimitilat (135,5 m²) omistaa säätiö. Säätiön kaikki tilat olivat vuokrattuina vuonna 2018. Vuokratuotot olivat 160 649 euroa (151 078 euroa vuonna 2017) ja säätiön vuokraustoiminnan tulos vuonna 2018 oli 66 253 euroa (39 666 euroa vuonna 2016). Tilikauden 2019 alussa säätiön kaikki tilat olivat vuokrattuina.

John Nurmisen Säätiön yhteiskulut

Säätiön yhteiskulut olivat yhteensä 142 709 euroa (144 823 euroa vuonna 2017), jotka koostuivat henkilöstökuluista 89 596 euroa (93 148 euroa vuonna 2017),

Fennia myrskyssä.

ERKKI LAUHON ARKISTO

sekä muista kuluista 53 112 euroa (51 675 euroa vuonna 2017). Säätiön yhteiskuluissa esitetään mm. hallituksen ja johdon palkkiot ja kulut, sekä osa viestinnän kuluista.

Lähipiiri

Säätiöllä on lähipiirirekisteri. Säätiön lähipiiriin kuuluvat asiamies, hallituksen jäsenet sekä edellä mainittujen puoliset, lapset, vanhemmat sekä sisarukset ja yhteisöt, joissa edellä mainituilla on määräysvalta. Myös säätiön tilintarkastajat kuuluvat lähipiiriin. Säätiö ei ole antanut lähipiiriin kuuluville rahalainoja eikä avustuksia. Kaikki liiketoimet lähipiiriin välillä tapahtuvat markkinaehtoisesti käyvin arvoin ja säätiön etua ajatellen. Lähipiiritoiminta on dokumentoitu sopimuksin. Lähipiiritapahtumat löytyvät vuosikertomuksen sivulta 58.

Säätiön toimitilat ovat Länsi-Pasilan Huolintatalossa sijaitsevassa kaksikerroksisessa tilassa, jonka yläker- ta on vuokrattu Juha Nurmiselta. Säätiö toimii vuokra- nantajana John Nurminen Oy:lle, jolla on vuokralla yksi huone Huolintatalon ensimmäisestä kerroksesta. Säätiö maksoi Juha Nurmiselle toimitilavuokrana 26 949 euroa (28 975 euroa vuonna 2017). Yhtiövastikkeina säätiö maksoi 122 950 euroa (119 735 vuonna 2017) lähipiirin kanssa yhteisesti omistetulle kiinteistöasakeyhtiölle, jonka yhteisissä tiloissa on näytteillä merkittävin osa säätiön kokoelmista. Osa säätiön omistamista tiloista on säätiön omassa käytössä ja suurin osa vuokrattuina. Säätiön postitus- ja kuljetuspalvelut, 6 829 euroa vuon- na 2018 (6 398 euroa vuonna 2017), ovat ulkoistettu JN Uljas Oy:lle. Lisäksi Uljaalle on maksettu 2 747 euroa autopaikkavuokria.

Johdon ja hallituksen palkkiot

Vuonna 2018 säätiön asiamiehelle ja hallituksen jäse- nille maksettiin palkkaa ja palkkioita yhteensä 151 385 euroa (149 758 euroa vuonna 2017). Kaikki hallituk- sen jäsenet eivät ottaneet vastaan palkkiota hallitus- työskentelystä. Säätiön hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat tehneet vertailun säätiöiden, yhdistysten ja yritysten hallitus- ja kokouspalkkioiden suuruudesta ja tämän perusteella hallituksen näkemyk- sen mukaan hallituspalkkiot ovat tavanomaisia.

Toiminnan riskit ja epävarmuustekijät

Säätiön toiminnan rahoitus on pitkällä aikavälillä riip- puvaista hyvästä sijoitustoiminnan tuloksesta. Pää- omaa ei haluta syödä perustoiminnan rahoittamiseksi. Vaikka säätiö onnistui varainhankinnassaan vuonna 2018 ja nykyisten yrityskumppanuuksien valossa sää- tiön toiminnan rahoitus seuraavaksi kahdeksi vuodeksi on riittävä, on säätiön tärkeää tähdätä riittävän laajaan

ja kestäväään lahjoittajapohjaan myös pitkällä tähtäi- mellä. Säätiö tavoittelee entistä enemmän yleislahjoi- tuksia rahoittamaan säätiön toimintaa. Lahjoituksia voi kohdentaa edelleen Puhdas Itämeri -hankkeisiin tai merikulttuuritoimintaan, ja lahjoitusten kohdentami- sessa säilyy läpinäkyvyys.

Säätiö keskittyy vaikuttaviin ja mitattaviin hankkei- siin ja sen toiminnan tavoitteellisuus ja tuloksellisuus auttavat sitä erottumaan muista toimijoista. Säätiöllä on hyvä maine ja julkisuuskuva, mutta sen tunnettuus suuren yleisön joukossa on heikohko, mikä on haastavaa erityisesti yksityisvarainhankinnassa. Tunnettuuden lisäämiseksi säätiö panostaa jatkossakin mahdollisim- man tehokkaaseen toimintaan, ja kertoo toiminnastaan näkyvästi. Säätiö kertoo lahjoitusvarojen käytöstä avoi- mestä ja läpinäkyvästi omissa ja yhteistyökumppani- ensa kanavissa sekä mediassa. Säätiön toiminnallista luonnetta pyritään jatkossakin korostamaan, erotuk- seksi säätiöistä, jotka toimivat joko viestinnällisin kei- noin tai apurahoja jakamalla.

Kirja-ala, erityisesti tietokirjat, ovat olleet haas- tavassa markkinatilanteessa jo useamman vuoden. Kulttuuritoiminnan pitkäjänteisen rahoituksen takaa- miseksi sijoitustoiminnalta odotetaan tasaista vuo- sittaista tuottoa sekä uusia lahjoittajia. Perinteisen kustantamisen rinnalla panostetaan myös uusiin sisäl- lönjakotapoihin.

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN TILINPÄÄTÖS 2018

John Nurmisen Säätiö Y-tunnus 0895353-5 Helsinki

TULOSLASKELMA

Varsinainen toiminta	2018	2017
MERIKULTTUURI		
<i>Tuotot</i>		
Kirjamyynti	118 100,39	175 909,31
Merikulttuuriin kohdennetut lahjoitukset	170 000,00	70 000,00
Saadut avustukset	55 000,00	40 483,02
Kokoelmien tuotot	7 696,06	3 814,79
Muut tuotot	8 386,73	6 610,95
Tuotot yhteensä	359 183,18	296 818,07
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-183 719,25	-217 761,74
Poistot	-5 755,42	-6 485,28
Muut kulut	-192 223,35	-385 063,02
Varaston muutos	-22 959,35	22 606,65
Kulut yhteensä	-404 657,37	-586 703,39
Merikulttuuri yhteensä	-45 474,19	-289 885,32
PUHDAS ITÄMERI -HANKKEET		
<i>Tuotot</i>		
Hankkeisiin kohdennetut lahjoitukset	1 964 587,64	659 919,87
Saadut avustukset	504 565,98	354 362,94
Sijoitustoiminta	0,00	194 179,19
Tuotot yhteensä	2 469 153,62	1 208 462,00
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-465 966,53	-432 180,68
Poistot	-1 417,25	-1 521,24
Sijoitustoiminta	0,00	-16 530,23
Muut kulut	-835 577,99	-602 780,65
Kulut yhteensä	-1 302 961,77	-1 053 012,80
Puhdas Itämeri -hankkeet yhteensä	1 166 191,85	155 449,20

	2018	2017
YHTEISKULUT		
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-89 595,68	-93 148,39
Muut kulut	-53 112,13	-51 674,90
	-142 707,81	-144 823,29
Yhteiskulut yhteensä	-142 707,81	-144 823,29
Varsinaisen toiminnan kulujäämä	978 009,85	-279 259,41
VARAINHANKINTA		
<i>Tuotot</i>		
Saadut lahjoitukset	2 269 593,13	792 044,87
Kohdennetut lahjoitukset	-2 134 587,64	-729 919,87
Tuotot yhteensä	135 005,49	62 125,00
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-172 134,85	-127 473,99
Muut kulut	-259 856,89	-91 381,30
Kulut yhteensä	-431 991,74	-218 855,29
Varainhankinta yhteensä	-296 986,25	-156 730,29

	2018	2017
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Sijoitustoiminta		
<i>Tuotot</i>		
Osinkotuotot	113 687,35	132 335,76
Myyntivoitot	38 602,71	1 044 259,88
Tuotot yhteensä	152 290,06	1 176 595,64
<i>Kulut</i>		
Muut kulut	-9 264,32	-172 856,10
Kulut yhteensä	-9 264,32	-172 856,10
Sijoitustoiminta yhteensä	143 025,74	1 003 739,54
Vuokraustoiminta		
Vuokratuotot	160 648,77	151 077,79
Vastikkeet	-89 762,92	-86 529,95
Muut vuokraustoiminnan kulut	-4 633,33	-24 881,93
	66 252,52	39 665,91
Vuokraustoiminta yhteensä	66 252,52	39 665,91
Sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä	209 278,26	1 043 405,45
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	890 301,86	607 415,75
Rahastosiirrot	-785 794,53	63 406,09
Tilikauden alijäämä (ylijäämä)	104 507,33	670 821,84

TASE

Vastaavaa	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	0,00	4 671,34
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	7 504,00	10 005,33
Muut aineelliset hyödykkeet		
Taideteokset	218 893,91	192 043,91
Kartat, kirjat ja esineet	506 112,69	466 112,69
Muut aineelliset hyödykkeet yhteensä	725 006,60	658 156,60
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	732 510,60	668 161,93
Sijoitukset	7 920 858,37	8 175 026,97
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	8 653 368,97	8 847 860,24
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Keskeneräiset kirjat	17 005,00	18 409,75
Kirjat	125 696,97	147 251,57
	142 701,97	165 661,32
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	132 738,92	48 436,50
Muut saamiset	265 521,33	55 311,92
Siirtosaamiset	471 220,38	164 921,84
	869 480,63	268 670,26
Rahat ja pankkisaamiset	806 064,18	575 564,44
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 818 246,78	1 009 896,02
Vastaavaa yhteensä	10 471 615,75	9 857 756,26

TASE

Vastattavaa	2018	2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	142 168,69	142 168,69
Käyvän arvon rahasto	-320 857,22	-7 654,26
Puhdas Meri II-rahasto	3 521 572,59	2 735 778,06
	3 342 884,06	2 870 292,49
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	6 732 810,78	6 061 988,94
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	104 507,33	670 821,84
	6 837 318,11	6 732 810,78
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	10 180 202,17	9 603 103,27
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	42 750,00	25 000,00
Ostovelat	101 536,00	79 466,70
Muut velat	34 288,17	35 334,46
Siirtovelat	112 839,41	114 851,83
Lyhytaikainen yhteensä	291 413,58	254 652,99
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	291 413,58	254 652,99
Vastattavaa yhteensä	10 471 615,75	9 857 756,26

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Tilinpäätös on laadittu Valtioneuvoston asetuksen pienyrityssäännösten mukaiseksi.

ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET

Aineellisten hyödykkeiden arvostaminen

Säätiön varsinaisen toiminnan muista aineellisista hyödykkeistä ei ole tehty poistoja. Muut aineelliset hyödykkeet -erä sisältää taideteoksia, karttoja, kirjoja ja esineitä.

Konttorikoneet ja kalusto on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaisina poistoina on käytetty menojäännöspoistoa 25 %.

Muut aineettomat oikeudet poistetaan tasapoistoina viidessä vuodessa.

Vaihto-omaisuuden arvostaminen

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen myyntihintaan.

Sijoitusomaisuuden arvostaminen

Sijoitusomaisuus on arvostettu KPL 5:2a:n mukaan käypään arvoon. Säätiö ei käy aktiivisesti kauppaa rahoitusmarkkinoilla lyhyen aikavälin voiton tavoittelemiseksi. Tämän vuoksi käyvän arvon muutos on kirjattu omaan pääomaan sisältyvään käyvän arvon rahastoon.

Käypään arvoon arvostettu omaisuus sisältää säätiön omistamat rahastosijoitukset ja osakkeet huoneisto-osakkeita lukuunottamatta.

Kulujen kohdistusperiaatteet

Toiminnoille on kohdistettu niiden erilliskulut sekä lisäksi osuus yhteiskuluista. Yhteiskuluosuutta laskettaessa on noudatettu mahdollisimman tarkkaa aiheuttamisperiaatetta.

Lahjoitukset ja keräykset

Saadut lahjoitukset ja testamentit sekä keräystoiminnan tuotot tuloutetaan pääsääntöisesti suoriteperusteen mukaan kun saaminen on säätiön kannalta lopullinen. Tuloutuksessa noudatetaan varovaisuuden periaatetta.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Henkilöstöä koskevat liitetiedot	2018	2017
Henkilökunnan lukumäärä keskimäärin (ei sisällä palkkionsaajia)	13	13
Palkat	707 045,28	695 988,40
Palkkiot	63 231,39	31 145,59
Eläkekulut	127 767,79	127 594,92
Muut henkilösivukulut	13 371,85	15 835,89
	911 416,31	870 564,80

Säätiön harjoittama elinkeinotoiminta	2018	2017
Säätiön kirjamyynti on veronalaista elinkeinotoimintaa.		
<i>Tuotot</i>		
Kirjamyynti	118 100,39	175 909,31
Saadut lahjoitukset	0,00	20 000,00
Tekijänoikeuskorvaukset	3 130,59	1 597,08
Tuotot yhteensä	121 230,98	197 506,39
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-68 173,99	-59 850,01
Kirjojen tuotantokustannukset	-52 139,23	-137 178,06
Markkinointi- ja jakelukulut	-35 121,54	-60 981,57
Varaston muutos	-23 334,23	23 743,19
Kulut yhteensä	-178 768,99	-234 266,45
Elinkeinotoiminnan tulos	-57 538,01	-36 760,06

Aikaisemmista vuosista poiketen Kirjojen tuotantokustannukset -kohtaan ei ole sisällytetty mitään valmiiden kirjojen jälleenmyyntiin tai jakeluun liittyviä kustannuksia. Vertailutiedot on muutettu vastaavasti.

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

John Nurmisen Säätiö on vaihtanut varainhoitajaa tilikauden 2017 aikana. Vaihdoksen yhteydessä molemmat sijoitussalkut on realisoitu kokonaisuudessaan ja edellisen tilikauden käyvän arvon rahasto on tuloutunut. Vaihdoksen vuoksi sijoitustoiminnan tuotot tilikaudella 2017 ovat poikkeuksellisen suuret.

Sijoitustoiminta	2018	2017
<i>Tuotot</i>		
Osinkotuotot	113 687,35	132 335,76
Myyntivoitot	38 602,71	1 044 259,88
Tuotot yhteensä	152 290,06	1 176 595,64
<i>Kulut</i>		
Välitys- ja hoitokulut	0,00	-40 216,78
Myyntitappiot	-9 264,32	-132 639,32
Kulut yhteensä	-9 264,32	-172 856,10

Vuokraustoiminta	2018	2017
Vuokratuotot	160 648,77	151 077,79
Vastikkeet	-89 762,92	-86 529,95
Muut vuokraustoiminnan kulut	-4 633,33	-24 881,93
Vuokraustoiminta yhteensä	66 252,52	39 665,91
Sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä	209 278,26	1 043 405,45

Puhdas Itämeri -hankkeet	2018	2017
<i>Tuotot</i>		
Saadut lahjoitukset	1 964 587,64	659 919,87
Saadut avustukset	504 565,98	354 362,94
Sijoitustoiminta	0,00	194 179,19
Yhteensä	2 469 153,62	1 208 462,00
Sijoitussalkun korko rahastolle	51 594,42	0,00
<i>Kulut</i>		
Henkilöstökulut	-638 101,38	-559 654,67
Poistot	-1 417,25	-1 521,24
Laitehankinnat	-329 607,79	-98 737,22
Konsulttipalvelut	-69 866,66	-108 323,12
Markkinointikulut	-218 141,08	-65 905,07
Matka- ja kokouskulut	-54 598,97	-55 162,47
Sijoitustoiminta	0,00	-16 530,23
Muut kulut	-423 220,38	-366 034,07
Kulut yhteensä	-1 734 953,51	-1 271 868,09
Puhdas Itämeri yhteensä	785 794,53	-63 406,09
Rahastosiirrot	-785 794,53	63 406,09
Puhdas Itämeri yhteensä	0,00	0,00

Rahastosiirto 734.200,11 euroa sisältää 513.255,74 euroa Vantaanjoen kipsihankkeeseen saatuja lahjoitusvaroja. Kipsitykseen kohdistuvat lahjoitusvarat on tarkoitus käyttää vuoden 2019 aikana.

Puhdas Itämeri -hankkeiden kulujen erittely toiminnoittain	2018	2017
Projektikulut ja viestintä	-1 165 486,89	-799 630,52
Yleiskulut	-137 474,88	-253 382,28
Varainhankinta	-431 991,74	-218 855,29
Kulut yhteensä	-1 734 953,51	-1 271 868,09

TASEEN LIITETIEDOT

Aineettomat hyödykkeet	2018	2017
Muut aineettomat hyödykkeet		
Osakehuoneiston korjausmenot		
Hankintameno 1.1.	4 671,34	9 342,70
Tilikauden poisto	-4 671,34	-4 671,36
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	4 671,34
Aineelliset hyödykkeet	2018	2017
Koneet ja kalusto		
Konttorikoneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	10 005,33	13 340,49
Tilikauden poisto	-2 501,33	-3 335,16
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 504,00	10 005,33
Koneet ja kalusto yhteensä	7 504,00	10 005,33
Muut aineelliset hyödykkeet	2018	2017
Taideteokset		
Hankintameno 1.1.	192 043,91	192 043,91
Lisäykset	26 850,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	218 893,91	192 043,91
Kartat		
Hankintameno 1.1.	247 210,07	247 210,07
Lisäykset	40 000,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	287 210,07	247 210,07
Kirjat		
Hankintameno 1.1.	52 768,34	52 768,34
Kirjanpitoarvo 31.12.	52 768,34	52 768,34
Esineet		
Hankintameno 1.1.	166 134,28	166 134,28
Kirjanpitoarvo 31.12.	166 134,28	166 134,28
Muut aineelliset hyödykkeet yhteensä	725 006,60	658 156,60
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	732 510,60	668 161,93

Sijoitukset	2018	2017
Pörssiosakkeet ja muut rahoitusinstrumentit		
Hankintameno 31.12.	7 309 237,74	7 250 203,38
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 988 380,52	7 242 549,12
Markkina-arvo 31.12.	6 988 380,52	7 242 549,12
Erotus	-320 857,22	-7 654,26
Muut osakkeet ja osuudet		
Kiinteistö Oy Pasilankatu 2, osakekannasta 11,67 %		
Kirjanpitoarvo 1.1.	932 477,85	932 477,85
Kirjanpitoarvo 31.12.	932 477,85	932 477,85
Oma pääoma	2018	2017
Peruspääoma	142 168,69	142 168,69
Käyvän arvon rahasto 1.1.	-7 654,26	777 669,31
Käyvän arvon rahaston muutos	-313 202,96	-785 323,57
Käyvän arvon rahasto 31.12.	-320 857,22	-7 654,26
Muut sidotut rahastot		
Puhdas meri II-rahasto		
pääoma 1.1.	2 735 778,06	2 886 136,37
saadut lahjoitukset	1 964 587,64	659 919,87
saadut avustukset	504 565,98	354 362,94
sijoitusten käyvän arvon rahaston muutos	0,00	-86 952,22
Realisoituneet sijoitustuotot	0,00	194 179,19
sijoitussalkun korko rahastolle	51 594,42	0,00
käytetty puhtaan meren hyväksi sääntöjen mukaisesti	-1 734 953,51	-1 271 868,09
pääoma 31.12.	3 521 572,59	2 735 778,06
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)		
Ed. tilikausien voittovarot 1.1.	6 732 810,78	6 061 988,94
Ed. tilikausien voittovarot 31.12.	6 732 810,78	6 061 988,94
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	104 507,33	670 821,84
Oma pääoma yhteensä	10 180 202,17	9 603 103,27

Säätiöllä on yksi määrätarkoitukseen sidottu rahasto, Puhdas meri II-rahasto. Rahaston tarkoitus on toimia puhtaan Itämeren puolesta siten, että Itämeren luonto- ja käyttöarvo paranevat.

Vuonna 2017 säätiön sijoitussalkut yhdistettiin hallituksen päätöksellä yhdeksi täyden valtakirjan sijoitussalkuksi varainhoitajan vaihdoksen yhteydessä.

LÄHIPIIRI

Säätiön lähipiiriin kuuluvat asiamies, hallituksen jäsenet, heidän puolisonsa, lapset ja vanhemmat sekä sisarukset ja myös yhteisöt, joissa edellä mainituilla on määräysvalta. Myös säätiön tilintarkastajat kuuluvat lähipiiriin.

Lähipiiritapahtumissa on ilmoitettu olennaiset ja poikkeukselliset lähipiiritoimet. Esimerkiksi säätiön myymien tuotteiden (esim. kirjat) ostoa lähipiirin tavanomaiseen yksityiskäyttöön ei ole sisällytetty lähipiiritapahtumiin.

Säätiö ei ole antanut lähipiiriin kuuluville rahalainoja eikä avustuksia. Lähipiiriin kuuluvien puolesta ei ole annettu takauksia tai vakuuksia.

Kaikki liiketoimet lähipiirin välillä tapahtuvat markkinaehtoisesti käyvin arvin ja säätiön etua ajatellen.

Tilikaudella 2018	Palkat ja palkkiot	Ostetut tavarat ja palvelut	Myydyt tavarat ja palvelut
Hallituksen jäsenet ja säätiön johto	151 384,52	224 474,85	29 977,68
Tilintarkastaja	0,00	11 389,40	0,00

Tilikaudella 2017	Palkat ja palkkiot	Ostetut tavarat ja palvelut	Myydyt tavarat ja palvelut
Hallituksen jäsenet ja säätiön johto	149 758,33	167 473,28	10 962,30
Tilintarkastaja	0,00	15 264,40	0,00

Sopimuksiin perustuvat lähipiiritapahtumat lajeittain eriteltynä20182017

Ostetut tavarat ja palvelut		
Toimitilavuokrat	29 695,82	28 975,38
Yhtiövastikkeet toimitiloista	122 950,13	119 735,18
Ostetut palvelut	71 828,90	18 762,72
Yhteensä	224 474,85	167 473,28
Liiketapahtumat myynnistä lähipiirille		
Toimitilavuokrat	9 643,68	9 556,48
Kokoelmakaupat	4 800,00	162,01
Kirjamyynti lähipiiriin kuuluville yrityksille	534,00	1 243,81
Rahalahjoitukset lähipiiriltä	15 000,00	0,00
Yhteensä	29 977,68	10 962,30

Vastuusitoumukset20182017

Taseeseen sisällyttämättömät leasing- ja vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	21 283,59	17 816,28
Myöhemmin maksettavat	38 298,44	46 738,08
Yhteensä	59 582,03	64 554,36

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 26. helmikuuta 2019

Juha Nurminen
Hallituksen puheenjohtaja

Juho Lipsanen

Per-Edvin Persson

Kaisa Oikkonen

Hannu Syrjänen

Markku Ollikainen

Marja-Leena Rinkineva

Eeva Ahdekivi

Annamari Arrakoski-Engardt
Säätiön asiamies

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 26. 2. 2019

Oy Tuokko Ltd
Tilintarkastusyhteisö

Terhi Latvala
KHT

1(2)

TILINTARKASTUSKERTOMUS

John Nurmisen Säätiö sr:n hallitukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet John Nurmisen Säätiö sr:n (y-tunnus 0895353-5) tilinpäätöksen tilikaudeilta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös, joka osoittaa ylijäämää 104.507,33 euroa, antaa oikean ja riittävän kuvan säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa. Olemme riippumattomia säätiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan säätiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos säätiö aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, ettei tilinpäätöksessä ole kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonemme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

Oy Tuokko Ltd
Paciuksenkatu 25, FI-00270 Helsinki
Y1731049-4 kotipaikka Helsinki
www.tuokko.fi

2(2)

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon säätiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä säätiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonemme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei säätiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonemme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lakiin perustuvat lausunnot

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto säätiölain 4:2.2 §:n edellyttämistä seikoista.

Hallitus vastaa tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa annetuista tiedoista sekä siitä, että säätiön toimielinten jäsenille suoritettut palkkiot ja korvaukset ovat tavanomaisia.

Lausuntonamme esitämme, että säätiön tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa on annettu säätiön toiminnasta tilikaudella tiedot, jotka ovat olennaisia säätiön tarkoitusta ja toimintamuotoja koskevien sääntömääräysten noudattamisen arvioimiseksi. Palkkioita ja korvauksia, jotka säätiö on suorittanut sen toimielinten jäsenille, on pidettävä tavanomaisina.

Helsingissä, 26. päivänä helmikuuta 2019

Oy Tuokko Ltd
Tilintarkastusyhteisö

Terhi Latvala
KHT

JOHN NURMISEN SÄÄTIÖN ORGANISAATIO 2019

HALLITUS

Eeva Ahdekivi, Jukka Anteroineen, Juho Lipsanen,
Juha Nurminen (pj.), Kaisa Olkkonen, Markku Ollikainen, Per-Edvin Persson,
Marja-Leena Rinkineva, Hannu Syrjänen (vpj.)

JOHTO

Annamari Arrakoski-Engardt, asiamies

VIESTINTÄ

Tuula Putkinen, viestintäjohtaja
Kirsi Kurki-Miettinen, tiedottaja
Oona Lavonsalo, tiedottaja

VARAINHANKINTA

Erkki Salo,
varainhankintajohtaja
Ari Rytönen,
yritysvarainhankkija
Heidi Sairanen,
varainhankintakoordinaattori

HALLINTO

Annamari Arrakoski-Engardt,
johtaja (oto)
Anni Kujala,
talouskoordinaattori

MERIKULTTUURI

Annamari Arrakoski-Engardt, johtaja (oto)
Maria Grönroos, julkaisu- ja kokoelmavastaava
Lauri Kaira, kokoelma-asiantuntija
Anne Mäkijärvi, myynti- ja
markkinointipäällikkö

PUHDAS ITÄMERI -HANKKEET

Marjukka Porvari, johtaja
Jenni Blomqvist, projektikoordinaattori
Peteris Gailitis, projektipäällikkö,
BEST-hanke (Puola ja Latvia)
Elena Kaskelainen, projektipäällikkö
Miina Mäki, projektipäällikkö
Anna Saarentaus, projektipäällikkö
Maija Salmiovirta, projektipäällikkö

SÄÄTIÖN operatiivista toimintaa johtaa asiamies ja sen toiminnasta vastaa hallitus. Hallitus hyväksyy hankkeiden tavoitteet ja budjetit. Lisäksi hallitus valvoo säännöllisesti strategian toteuttamista, säätiön taloudellista tilaa sekä hankkeiden etenemistä.

Muutoksia säätiön hallituksen kokoonpanossa vuonna 2019

John Nurmisen Säätiön hallitukseen nimitettiin vuoden 2019 alussa uutena jäsenenä kommodori, ST **Jukka Anteroineen**. Jukka Anteroineen toimii Rannikkolain vaston komentajana huhtikuusta 2019 lähtien. John Nurmisen Säätiön hallituksen jäsenet **Veli Sundbäck** ja **Pertti Torstila** jättivät säätiön vuoden 2018 lopussa. Veli Sundbäck palveli säätiön hallituksessa vuodesta 2009 ja Pertti Torstila vuodesta 2014.

Hallituksen puheenjohtaja **Juha Nurminen** kiitti molempia hallituksen jättäviä jäseniä heidän arvokkaasta työstään säätiön hyväksi: ”Veli Sundbäckin rooli säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden edistämiseksi on ollut merkittävä, ja hän oli aktiivisesti mukana myös operatiivisessa kenttätöissä. Sundbäckin panos esimerkiksi Suomenlahtea kuormittaneen lannoitetehtaan päästöjen vähentämiseen johtavissa neuvotteluissa oli ratkaiseva. Pertti Torstila toi hienoa ulkopoliittista ja diplomaattista kokemusta säätiön toimintaan. Säätiö hyötyi suuresti hänen tarkkaavaisista huomioistaan ja

suosituksistaan yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen liittyen.

Neuvonantajaryhmät tukevat yhteiskunnallista verkottumista

Säätiön toimintaa tukevat tärkeistä sidosryhmien edustajista ja asiantuntijoista kootut neuvonantaja- ja ohjausryhmät. Ryhmien jäsenet toimivat vapaaehtoispuolelta eikä heille makseta kokouspalkkioita.

Loki-ohjausryhmän kokoonpano vuonna 2019 on seuraava: **Annamari Arrakoski-Engardt** (pj.), **Hanne Kettunen**, **Vesa Hongisto** (Museovirasto), **Juha Lipsanen** (JNS hallitus), **Kimmo Levä** (Museoliitto), professori **Markku Löytönen** (Helsingin yliopisto), **Hanno Nevanlinna** (Futurice Oy), **Juha Nurminen** (JNS), **Per-Edvin Persson** (JNS), **Antti Rantanen** (Avanto Ventures) ja **Samppa Vilkuna** (Superson).

Puhdas Itämeri -neuvonantajaryhmälle valitaan vuonna 2019 uusi puheenjohtaja Veli Sundbäckin tilalle. Kokoonpano puheenjohtajan lisäksi on **Ilkka Herlin** (BSAG), **Lea Kauppi** (SYKE), **Esa Nikunen** (Helsingin kaupunki), **Markku Ollikainen** (Helsingin yliopisto), **Kaisa Olkkonen** (JNS hallitus), **Liisa Rohweder** (WWF), **Helena Tuuri** (UM), sekä NEFCOn, Helcomin ja ympäristöministeriön edustajat sekä asiamies **Annamari Arrakoski-Engardt** (JNS).

YHTEYSTIEDOT

Säätiön väki, vasemmalta:
Maria Grönroos,
Tuula Putkinen,
Anni Kujala,
Erkki Salo,
Anne Mäkijärvi,
Anna Saarentaus,
Ari Rytkönen,
asiamies Annamari Arrakoski-Engardt,
Marjukka Porvari,
Miina Mäki,
Oona Lavonsalo,
Kirsi Kurki-Miettinen,
Elena Kaskelainen,
Jenni Blomqvist,
Maija Salmiovirta

Postiosoite:
John Nurminen Säätiö
Pasilankatu 2
00240 Helsinki

Sähköposti:
etunimi.sukunimi(at)jnfoundation.fi

Facebook, Twitter, Instagram & YouTube:
John Nurminen Säätiö
#johnnurmisenäätiö

www.johnnurmisenäätiö.fi

Annamari Arrakoski-Engardt
Säätiön asiamies
+358 (0)400 477 878

Tuula Putkinen
Viestintäjohtaja
+358 (0)400 907 809

Kirsi Kurki-Miettinen
Tiedottaja
+358 (0)50 463 9305

Oona Lavonsalo
Tiedottaja
+358 (0)50 434 4879

Erkki Salo
Varainhankintajohtaja
+358 (0)40 728 1859

Ari Rytkönen
Yritysvarainhankkija
+358 (0)50 476 8321

Heidi Sairanen
Varainhankintakoordinaattori
(lahjoitukset)
+358 (0)50 471 1078

Anne Mäkijärvi
Myynti- ja markkinointipäällikkö
(kirjamyynti ja -tilausasiat) &
projektipäällikkö, Loki-hanke
+358 (0)40 553 5835

Lauri Kaira
Kokoelma-asiantuntija
(kokoelma- ja museovierailut)
+358 (0)50 511 6274

Maria Grönroos
Julkaisu- ja kokoelmavastaava
+358 (0)50 545 0481

Marjukka Porvari
Johtaja, Puhdas Itämeri -hankkeet
+358 (0)41 549 1535

Jenni Blomqvist
Projektikoordinaattori
+358 (0)40 6540 609

Elena Kaskelainen
Projektipäällikkö
+ 358 (0)40 801 7057

Anni Kujala
Projektikoordinaattori,
Puhdas Itämeri -hankkeet
+358 (0)50 467 6740

Miina Mäki
Projektipäällikkö,
Lähikalahanke ja SEABASED-hanke
+358 (0)50 576 3298

Anna Saarentaus
Projektipäällikkö, BEST-hanke
+358 (0)40 719 0208

Maija Salmiovirta
Projektipäällikkö,
Vantaanjoen kipsihanke
+358 (0)44 203 2213

AUTA MEITÄ PELASTAMAAN ITÄMERI JA SEN TARINAT!

Tukemalla John Nurminen Säätiötä olet mukana pelastamassa Itämeriä ja sen perintöä tuleville sukupolville. Lahjoituksesi turvin toteutamme tuloksellisia ja konkreettisia Itämeren suojelutoimia sekä varmistamme, että meren tarinat välittyvät eteenpäin jälkipolville.

Voit tehdä lahjoituksen säätiön merikulttuuri- ja suojelutyölle tilisiirrolla:

Saaja: John Nurminen Säätiö
Tilinumero: FI06 1214 3000 1122 96

Sydämellinen kiitos avustasi!

Lisätietoja: www.johnnurmisenäätiö.fi

Poliisihallituksen myöntämä rahankeräyslupa:
RA/2016/682 ja 31.10.2016
Toimeenpanoajaksi ja -alue:
1.1.2017 – 31.12.2021, koko Suomen alueella
Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

John Nurmisen Säätiö

Pelastamme Itämeren ja sen perinnön tuleville sukupolville.

www.johnnurmisenساتio.fi